

BORBA PROTI VLADNEMU "UMEŠAVANJU" V BUSINESS

KAPITALISTIČNI KROGI ZAHTEVAJO DRŽAVNO POMOČ, NE PAKONTROLO

Čudno tolmačenje vladnih dolžnosti.—Križa prisilila
tudi konservativne unije spreminiti stališče

Prošle mesece je bil kapitalistični tisk pozvan v kampanjo prepričati ljudstvo, da je finančnim zagatam zvezne administracije ter vlad posameznih držav krivo to, da trošijo preveč svojih energij in sredstev pri reguliranju in oviranju privatnega businessa. Razpravljajo na dolgo in široko kako bi roji zvezne vlade trošijo denar v funkcijah, katere bi čisto lahko prepustili privatnim interesom. Edino pošta naj bi bila v vladnem področju, in pa biroji z ustanovami, ki "pospešujejo trgovino in industrijo".

Kapitalisti so torej za "vladno umešavanje", ako jim je v korist, in proti, če se jim gleda na prste.

Kapitalisti so državnemu zavarovanju delavcev proti brezposelnosti absolutno nasprotni, ker bi bila to "dola"—"milosčina",—poniževalna za ameriške delavce! Če pa kongres določi dva tisoč milijonov dolarjev v pomoč korporacijam, torej kapitalističnim interesom, ni to prav nič "poniževalno" in čisto nič ne protestirajo, nego hvalejivo modri načrt predsednika Hooverja ter preudarnost kongresa.

Dva tisoč milijonov za kapitalistične ustanove.

In niti enega milijona za brezposelne delavce.

Tak je dosedanj rezultat v Washingtonu. Kapitalisti še niso zadovoljni in zahtevajo, da se odpravi vse zakone, kot npr. kontrola nad železnicami, protitrušno postavbo itd. To povzroča državi samo stroške, argumentirajo oni, bizniškim interesom so pa v oviro.

Železniške kompanije in zavarovalnice so za odpravo državne kontrole, ob enem pa hočejo, da jih vlada založi z milijonskimi krediti ter jim pomaga iz močnika, v katerega so zagazile po svoji krivdi. Ljudski denar naj dvigne ceno njihovim bandom, toda bogne daj, da bi se denar iz zvezne blagajne nakazovalo tudi v pomoč brezposelnim, ki so finančne opore veliko bolj potrebni kakor bogati delničarji.

Toda naj se kapitalisti še tako upirajo vladnemu "umešavanju", in kakorkoli so s predsednikom Hooverjem vred nasprotovali ideji, da bi prišla vlada na pomoč brezposelnim, postaja v tej depresiji enako jasno kakor je bilo med vojno—da "privatna iniciativa" ni kos položaju. Dva tisoč milijonov kredita privatnemu businessu je "umešavanje vlade" v zadeve privatnih interesov, ker si sami ne morejo pomagati.

Medtem, ko so senatorji, kongresniki in člani kabineta kovali načrte in določevali kredite velebankam in drugim močnim korporacijam, so imeli delavci le malo zaslombe v kongresu. Hooverjeva administracija je problem odgnala z gesto, da bo nezaposlenim čisto lahko pomagala "privatna iniciativa" s privatno dobroteljsko. Pa ni šlo. Zdaj kapitalistični organizatorji sami priznavajo, da bo morala priti

na pomoč—država. Svojih milijonov ne dajo. Naj dobi torej sredstva država, ki jih lahko kolekta v obliki davkov. Davke pa plača koncem konca le tisto ljudstvo, ki producira.

Tudi konservativne unije ameriškega delavstva so začele pod težo "depresije" spreminjati svoje stališče o "vladnem umešavanju". A. F. of L. je vedno nasprotovala nazoru, da bi država določala minimalno plačo ali minimalni delavnik. Se na lanskim konvenciji se je znova izrekla zoper državno zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Križa pa je reakcionarnim, starokopitnim unijskim voditeljem pokazala, da je njihova filozofija in politika hiša iz kart, ki jo je vihar gospodarskega poloma čisto razpršil.

Green za vladno kontrolo premogovnikov

Na konvenciji Lewisove U. M. W., ki se je vršila koncem januarja v Indianapolisu, je med drugimi tudi Wm. Green, predsednik A. F. of L., naglašal, da je premogovniška industrija obupno bolna in ne bo ozdravila drugače, kot če poseže vmes država. Konservativni voditelji unij počasi le spoznavajo, da je "državno umešavanje" lahko koristno za delavce in za industrijo.

SODELOVANJE SVETE STOLICE S FAŠIZMOM

VEDNO BOLJ OČITNO

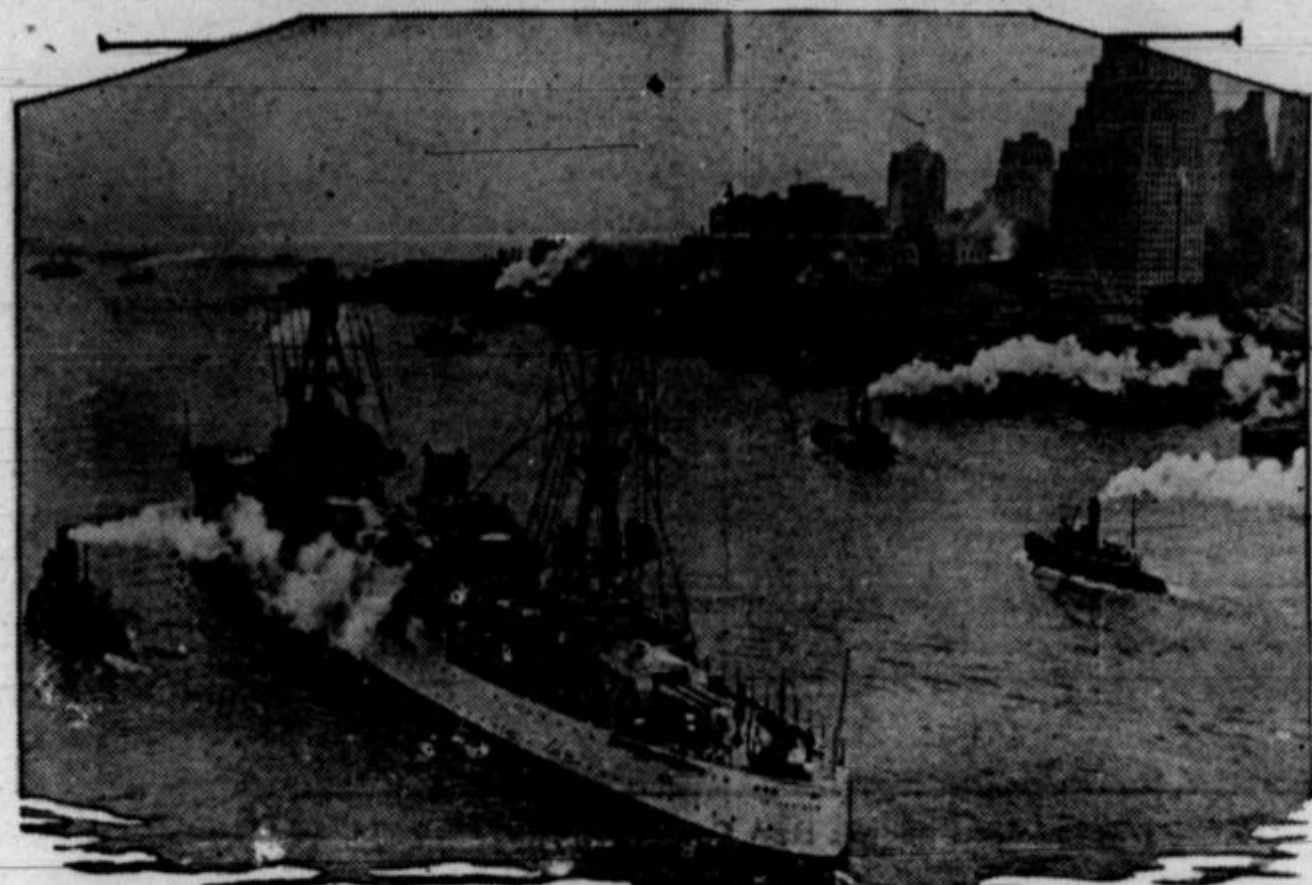
Associated Press je razposlala iz papeževnega mesta dne 27. januarja vest, da je sveta stolica odobrila načrt za sodelovanje z italijansko vlado pri navajanju mladine "v preliminarne vojaške vežbanje". Skofje po vsi Italiji so dobili naloge garantirati pristop katoliške mladine v privatnih verskih šolah v fašistično mladinsko organizacijo Ballila.

Vojaški instruktorji Ballile imajo po tem dogovoru dostop v katoliške šolske zavode in pravico ter naloge organizirati mladino za fašistično propagando.

Vatikan sodeluje s fašistično vlado tudi v zunanji politiki Italije. Dalje se s privolitvijo Vatikana preganja jugoslovanske duhovnike v Primorju in naseljuje na njihova mesta svečnike, ki so v bistvu bolj propagandisti Mussolinijevega evangelija kakor pa propovedniki Kristusovih naukov.

Nedavno je podelil papež Mussoliniju tudi visok cerkven red in par tednov prej je odlikoval kralja ter prestolonaslednika. Tudi fašistični zunanji minister Dino Grandi je dobil v priznanje za svoje delo v prid cerkve papežev red.

VOJNI MANEVRI NA PACIFIKU

Vsa ameriška vojna mornarica se zbira na Pacifiku v svrhu vojnih manevrov, ki bodo nekako svarilo Japonci, da naj v svojem sedanjem invadiranju Kitajske ne zagrabi preveč, ker hočejo tudi druge velesile dostop do kitajskih prirodnih zakladov in kitajskega trga. Ko je Japonska osvojila Mandžurijo, je poželjivo pogledala tudi na najvažnejšo kitajsko severno luko Šangaj—mesto z okrog poldrug milijon prebivalcev. V njemu imajo svoje posebne četrti privilegirane države, kot Japonska, Velika Britanija, Francija in Zed. države. Nad ostalim mestom gospoduje kitajska uprava. V sedanjih sporih z Japonci so Kitajci v Šangaju vprizorili bojkotno akcijo proti japonskim produktom. To je mikadove industrialce "razdražilo", da so podvzeli "drastično" akcijo. S svojo militariistično premočjo so primorali kitajske oblasti v Šangaju in več drugih mestih ustaviti vse kitajske liste, ki so bili "preostri" napram Japonci. Sploh je danes vsa japonska državna politika usmerjena v akciji za sistematično podjarmljenje Kitajske. Zed. državam to ni povsem po volji, kajti čimveč blaga proda Kitajcem japonska industrija, toliko manjši je kitajski trg za ameriške produkte. Zato zahteva ameriška vlada, da mora japonska vlada spoštovati princip "odprtih vrat". Na tej sliki je križarka Louisville, ki je odplula zaeno z drugimi ameriškimi vojnimi ladjami iz Atlantiških luk na Pacifično morje v svrhu vojnih manevrov, ki se morda že v bližnji bodočnosti razvijejo v pravo vojno—za "svoobodni" trg na Kitajskem.

JAPONSKA VLADA UNIČUJE LISTE NA KITAJSKEM

Daljni vzhod v vojnem razpoloženju.—Agresivnost in intrige japonskega imperializma.

Apetitu imperializma ni nikdar zadoščeno. Daj Italiji Primorje, pa hoče potem še vso Kranjsko, Dalmacijo, pol Hrvaške in nato zopet nadaljnje kraje. Japonska je vzela Mandžurijo. Zdaj hrepeni še po obrežju severne Kitajske in pristanišču Šangaju.

Kitajska je neorganizirana država, vsa v kaosu in v medsebojnem boju. Ali Japonci složno sovražijo. Storit jim ne more drugega, kakor da bojkotirajo japonske produkte. To je slabo za Japonce in dobro za ameriške ter angleške firme. Japonci se se raditega zavzeli, da Kitajce prisilijo na prenehanje organiziranega bojkota. Japonci kanoni in strojnice se grozeče reže v kitajskih lukah ter plovnihih rekah. Japonci Kitajcem enostavno ukazujejo in prepovedajo so čelo kitajskemu časopisju kritizirati Japonce. Japonska vlada je izsilila dekret kitajskih oblasti, kateri je zabranil nadaljnjo izhajanje vsem kitajskim listom, ki jih je zaznamovala kitajska cenzura za sovražne japonskemu cesarstvu. V novejši zgodovini ni še nobena država v "mirnem času" izvajala takih nasilstev, kakršne uganja japonski imperializem na impotentno Kitajsko. V Aziji se imperialistični provokatorji igrajo v interesu kapitalističnih tekmecev od magazinu dinamita z ognjem, ki lahko zapali ves svet v novo splošno vojno.

ŠPANSKI JEZUITJE SE IZSELJO V AMERIKO IN EVROP. KATOL. DEŽELE

Ker je španska republika razpustila jezuitski red in po državi njegovo imovino, se mora izseliti okrog 3.000 jezuitov, ki so vsi trenirani propagandisti, v druge dežele. Kuri jezuitskega reda v Rimu je določila, da naj se tisti jezuitje, ki so vsled starosti oslavljeni, izselijo v katoliške zavode v Belgiji. Mlažje jezuite pošljejo v Zed. države ter v južno in centralno-ameriške republike, ostale pa na Nizozemsko in v Belgijo.

Jezuitski red je že skoro v vseh evropskih državah odpravljen, ker se je v enem ali drugem času zameril vsled svoje fanatično-propagandistične gonje in so ga vlade na pristisk ljudstva morale izgnati.

Nova vplivna socialistična organizacija

V New Yorku se je ustanovila organizacija "Fellowship of Socialist Christians", katere delokrog bo v vseh Zed. državah. V svojem programu pravi, da bo delovala za socializem na podlagi krščanskih načel, zastopala taktiko miru v svojih prizadevanjih in v politiki pa bo podpirala socialistično stranko. V tej organizaciji so večinoma liberalni protestantski duhovniki, ki mislijo, da bi morale krščanske vere služiti ljudstvu, ne pa kapitalizmu.

Laboriti za soc. stranko

Lokal farmerske-delavske stranke v Portlandu, Me., se je pridružil v celoti soc. stranki.

TISK DENARNIH KRALJEV MOLČI O NAUKU VOJAŠTVU

Organizirana "cenzura".—Vojaško pripravljanje akcije proti brezposelnim zakrivajo z molkom.

Norman Thomas in tajnik Clarence Senior sta v imenu socialistične stranke naslovila odprto pismo na vse člane kongresa, in kopije pisma so bile poslani ameriškem tisku ter raznim delavskim organizacijam. V njemu navajata izčrpe iz pamlfeta, v katerem so uradna navodila illinoiški državnim milicij, po katerih naj se ravna v slučaju "domaćih nemirov". Izčrpek smo podali že v eni prejšnjih števil. Več sto drugih delavskih in liberalnih listov je pisalo o stvari in odobravalo socialistična izvajanja, le veliki kapitalistični dnevniki so pismo skoro docela ignorirali, četudi vsebuje senzacionalna odkritja.

Kapitalistični dnevniki imajo 80 odstotkov cirkulacije med delavci in zato so urejani tako, da te delavce slepe bodisi z zavajalnimi poročili; marsikaj važnega pa zamoče, kar so storili tudi v tem slučaju. Vseled te prostovoljne kapitalistične cenzure je resnici težko prodreti med ljudstvo.

Počasi le pride

V kongresu je bila sprejeta resolucija, ki določa, da naj meddržavni komercialni komite preštudira, kakšni bi bili efekti 6-urnega delavnika, ako se ga uvede na ameriških železnicah.

UGODNA POROČILA O AKTIVNOSTIH SOCIALISTIČNE STRANKE

Konvencije, ki so jih imele poslednje tedne newyorška, ohijjska, illinoiška in michiganska soc. stranka, so bile vse znak prerojenja v stranki. Udeležba na vseh je bila veliko boljše kakor na prejšnjih. Sklenile so nominirati kandidate v vse urade.

V West Virginiji je stranka v zadnjih dveh mesecih napredovala za deset lokalov in v Illinoisu za štiri. Več postojank je bilo ustanovljenih v zapadnih državah in tudi na jugu narašča zanimanje za socialistično stranko.

Shod kluba št. 1 in češke soc. organizacije, ki se je vršil 28. jan. v dvorani SNPJ., je imel zelo dober poset. Glavni govornik je bil James H. Maurer.

Priredbe klubov JSZ. imajo med občinstvom večjo oporo in zanimanje kot kdaj prej v po-vojni dobi.

Glavni stan stranke v Chicagu je moral tajnik radi naraščajočega dela in večanja aktivnosti preseliti v večji urad bolj v sredino mesta. Tudi okrajna organizacija ima zdaj svoje stalne prostore.

V Detroitu, kjer je bilo vsa ta leta nemogoče obnoviti efektivno soc. organizacijo, se je tudi okrenilo na bolje.

Razveseljivo je, da aktivni člani klubov JSZ. spoznavajo potrebo pomagati tudi v stranki in se v nji s posejanjem sej ter drugim delom bolj in bolj adejstevujejo.

Zmaga socialistov v Buenos Airesu

Pri zadnjih občinskih volitvah 10. jan. v Buenos Airesu, Argentina, je bilo izvoljenih 16 socialistov obeh kril ali frakcij. Ostalih 15 zastopnikov pripada šestim drugim strankam.

Cerkve v Moskvi

V Moskvi je še vedno 300 cerkva. Pred revolucijo jih je bilo 1275.

MIROVNI PAKTI SOV. RUSIJE S POLJSKO, FINSKO

Sovjeti in sosedne države iščejo garancije za mir.—Vprašanje Besarabije odbija Rumunijo.

Sovjetska Rusija je že pred par leti prenehala s taktiko "direktnega revolucionarnega delovanja" v drugih deželah, ki ga je vodila s pomočjo svoje tretje internacionale, in se je zatekla k politiki sporazumov in sklepanja političnih ter trgovskih pogodb.

Dasi v Moskvi vedo, kako malo zaležejo take pogodbe v kritičnih časih, smatrajo, da so magari slabi mirovni pakti bolj škodljivi kot nikaki. Države, ki jih sklenejo, so potem vsaj moralno odgovorne. V običaju so zdaj pakti, s katerimi si dve deželi zaobljubita, da ne bosta napadli druga drugo, in v slučaju, da se ena zapleče v vojno s kako tretjo državo, bo druga nevtralna. Te vrste zaobljubno pogodbo je sov. Kustija sklenila s Poljsko in Finsko, obe s pogojem, da prideta v veljavo le, če se sov. Uniji posreči skleniti enake pogodbe z Rumunijo in baltičskimi deželami. Najtežja pogajanja so z Rumunijo. Ta zahteva, da ji Rusija prizna pravico do Besarabije, katero je Rumunija okupirala po vojni, medtem ko Rusija to odklanja. Pripravljen pa je Rumuniji obljubiti v pogodbi, da se radi Besarabije ne bo spustila v vojno.

Sovjetska Rusija si zelo želi mir posebno radi svoje rekonstrukcijske gradnje. Nove tovarne šele odprta in kultura v sedanjih organizaciji je še v razvojnem stanju. Čimdalje se bo mogla ogniti vojnih zapletitajem, toliko boljše ji bo uspel njen petletni načrt.

Trošek v učne svrhe
V Zed. državah je bilo za vzdrževanje šolstva in v druge učne svrhe lani potrošenih 3 milijarde 200 milijonov dolarjev.

MOLITE—PA BOSTE USLIŠANI!

V Kristusovi reformacijski cerkvi v Pittsburghu, Pa., so sklenili, da bodo molili za odpravo brezposelnosti neprestano, dokler ne bodo ušli. V pozivu je bilo rečeno, da naj se udeležijo molitve le oni, ki močno verujejo in so pripravljeni vztrajati v "molitvenem maratonu". Sto osemdeset ljudi se je pripravilo na molitveno pobožnost. Po nekaj urah so mnogi omagali. Po enodnevnih molitvah jih je vztrajalo samo še 25, med njimi 22 žensk. Odnegli so ne da bi njih vroča in dolgotrajna molitev bila uspešna. Božje službe za odpravo brezposelnosti se vrše tudi v raznih katoliških cerkvah že tretje leto.

Glasovi iz Našega Gibanja

Vsi, ki so odvisni od dela, so tepeni

Nanticoke, Pa. — Industrijski delavci trpe krizo, katero je povzročil in jo nadaljuje kapitalizem. A tudi farmer je prizadet in na tisoče in tisoče jih je v velikem pomanjkanju. Neštetim farmam poje boben. Ene kot druge pa guli izkoriščevalci, iz česar sledi, da ima ta "več v petah", kakor pa delavec in farmer v glavi.

Tisoče in tisoče družin je pahnenih na prag obupa. Nikakega upanja več na izboljšanje. Zgradile so ogromna bogastva, namesto dividend pa so dobile gorje pamankanja.

Industrijski delavec in farmer, čas je, da se zdramita. Ljudstvu, ki ga tvorita vidva, ni v nobeno čast, da ga vlada peščica posedujočih. Vi imate trudopolno delo in skrb, oni pa jemljejo dobiček in vladajo. Vas je nešteto, njih malo. Vi ne morete plačati niti obresti na svoje dolge, oni še vedno dobivajo skoro tolikšne dividende kakor leta 1929 in 1930. Nekje je nekaj narobe, in ta nekje je pri vas.

Socialistični program vam tudi izhodi iz tega žalostnega stanja. Ali samo odobravati to platformo ne zadostuje. Morate se pridružiti delu in boju zanj. Zato ste vabljeni, da pristopite v klub št. 33, ki je del naše stranke.

Biti morate budni člani svoje armade. Dokler bo denar in prilike, je treba, da pazite na one, ki ga upravljajo. Izkušnje so velike. V teku let ste izprevideli, da sta republikanec in demokratska stranka nepopolniji. Čas je torej, da jima nehate oddajati svoje glasove.

Naš klub se je glede sedeža bodočega zbora izrekel v priročju Clevelanda, ker je tam po našem mnenju največja prilika za pojačanje klubov JSZ. in so pogoji za agitacijski uspeh zborja najboljše. — **Henrik Pečarič.**

Vtisi z naselbin okrog Yohnstowna

Piše ANTON VICIĆ.

O svojem posetu tih vtisih v Girardu, O., sem pisal že v prejšnjih par dopisih. Tu bom omenil nekaj več tudi druge naselbine v okrožju Youngstowna, npr. Warren, O., ki je blizu Girarda. Slovencev v Warrenu ni mnogo. Rekli so mi, da kakih 30 družin. Našemu gibanju so skoro vsi naklonjeni. Ako jih ne bi mučila brezposelnost, bi bili z malimi izjemami vsi naročniki "Proletarca". V Warrenu imajo lepo dvorano, ki se imenuje Jugoslovanski dom. V nji so zainteresirani Slovenci in Hrvatje. V mestu, ki ima kakih 38.000 prebivalcev, dominira železna industrija.

Pred več leti, ko je bil tu S. Fr. Zaitz, so ustanovili klub J. S. Z. Bodisi, da je bilo zanj premalo zanimanja med rojaki, ali pa mu je manjkalo odločnih sodrugov v vodstvu, je po parletnem življenju pre-

nehal obstajati. Mislim, da se bi ga moglo s sodelovanjem sodrugov iz Girarda spet obnoviti, kakor je bil tudi takrat ustanovljen z njihovo podporo.

V naselbini Niles, O., je kakih 15 slovenskih družin. Tu di tu so glavni vir zaslužka železne tovarne Republic Steel ter drugih jeklarskih kompanij. Obratujejo zelo malo. Tovarna porcelanskih izdelkov je popolnoma prestala. V vseh industrijskih mestih tega okrožja so izmed narodnosti najštevilnejši Italijani, dalje Hrvati, Slovaki, Poljaki itd. Brezposelnost, ki jih tare prošli dve leti, je povzročila med njimi mnogo mizerije. Plače zaposlenim so zelo znižane. Manualni delavci imajo le še okrog 35c na uro. Če se pomisli, da delajo le 3 do 4 dni na teden po 6 ur na dan, lahko izračunate, kolikšen je njihov zaslužek in tudi predstavite si lahko, kako živi družina s takimi dohodki. Ene seveda niti tega nimajo. Delavstvo je obupano in izčrpano.

Tik Nilesa lastujejo interesi Carnegie Steel korporacije selišče MacDonald, ki je prava kompanijska domena. Vse mestece je last omenjene družbe. Delavec mora živeti v kompanijski hiši. V slučaju, da jo kupi od kompanije, jo sme prodati nazaj samo kompaniji. Kompanija kontrolira policijo, vse javne urade in cerkve. Vsi prebivalci so moralno prisiljeni biti člani "svojih" cerkva in jih podpirati. V času volitev smejo prebivalci MacDonalda glasovati kakor drugod v Zed. državah, toda nad njimi bde kompanijski števci in ljudje pač glasujejo kakor je ljubo kompaniji. Torej slični volilni sistem, kakor ga ima zdaj Jugoslavija, — le da so volitve vsaj teoretično tajne. Kdor dobi pri tej kompaniji delo, se mora podvreči najstrožji zdravniški preiskavi. Tudi vsa znamenja na životu zabeležijo v svoje zapiske, kamor vzamejo tudi odtisk prstov. Sodišče je popolnoma kompanijska institucija, seveda pod okriljem ustave države in U. S. of A. Največ so tu zaposleni Hrvati, precej je Srbov in nekaj drugih. Slovenci tu nečejo živeti, dasi se po besedah velik

ko bolj konservativni nego njihovi hrvatski bratje, a v praksi radikalnejši, kot pa "ultraradikalni" sledilci čikaškega "Radnika" ter njegove revolucije. Kolikor sem mogel dognati, sta samo 2 Slovenci pri volji živeti pod to kompanijsko diktaturo. Drugi so mi rekli, da hočejo vsaj o prostem času prosto dihati. Revolucija pri kozarcu in jagnjetini pa tudi mestecu MacDonaldu ni nevarna.

Največje mesto v tem industrijskem pasu je Youngstown, kjer so železne tovarne s svojimi plažji glavna industrija. Slovencev je v Youngstownu malo, veliko pa je Hrvatov, Srbov, Macedoncev in Bolgarov, a večino imajo druge narodnosti. Hrvatska in srbska društva so tu zelo močna; tudi v slovenskem dominirajo Hrvatje. Youngstown ima nad 170.000 prebivalcev. Tu ima svojo obrt tudi sodrug John

Petrich, eden ustanoviteljev kluba št. 1, "Proletarca" in JSZ. Zivel je namreč tista leta v Chicagu. Struthers, O., je mesto v istem okrožju z okrog 11.000 prebivalci. Slovenska naselbina je majhna, le kakih 5 družin, večja pa je jugoslovanska v celoti. Pred vojno je imela JSZ. tu svoj klub, ki se bo obnovil ko hitro se povrne streljenje v vrste hrvatskega delavstva.

Blizu teh je dualno mesto Farrell-Sharon preko meje v Pennsylvaniji. Skupno imata 32.000 prebivalcev. Dominira jeklarska industrija. Delavci slovenskih narodov so v večini, namreč Poljaki, Jugoslovani in Slovaki. Tudi drugi narodi so močno zastopani. Slovenci imajo svoj dom, lično poslopje na hribu, v katerem bi bilo pač mnogo zabave, ako ne bi prišla ta lažnjava "Hooverjeva prosperiteta".

Društvo SNPJ. v Farrellu, v katerem so skoro vsi tukajšnji Slovenci, a večino imajo člani hrvatske in srbske narodnosti, je pri Prosvetni matici. Naši hrvatski bratje se pod vplivom "Radnika" navdušujejo največ za komunistično stranko.

Dve banki, ki sta propadli v tema mestoma, sta zelo udarile vse, ki so imeli v njima svoje cente. Prižadeči so skoro vsi naši rojaki, dalje Slovenci dom in naša društva. Ker že pišem o društvih, naj omenim, da sta tu tudi dve angleško poslujoči društvi, namreč eno SNPJ. in drugi JSKJ.

Salem, O., je mesto z nad 10.000 prebivalci. Nedavno je bil tu S. Snoy in pridobil rojake za ustanovitev kluba, ki ima v JSZ. št. 24. Tu sem se seznanil z več rojaki, ki so na-

Duhovnik se postavil za voditelja brezposelnih

Na sliki je katoliški župnik Rev. Cox v Pittsburghu, ki je vodil pred par tedni več tisoč brezposelnih v Washington, nedavno pa je sklical v Pittsburghu shod v namenu, da ustanove stranko nezaposlenih delavcev. O rev. Coxu trdijo, da je iskren in poštenjak, toda njegova taktika ne bo delavstvu v ničemer koristila, ker je on v prvi vrsti kritik, brez konstruktivnega programa. Napada kapitaliste, ni pa za odpravo sedanje gospodarske uredbe, še manj pa za socializem, brez katerega ni rešitve za delavstvo.

pravili name najboljši vtis. Le 10 slovenskih družin je v tem mestu. Klub ima 8 članov. Upam, da pristopijo s časoma vanj vsi naši ljudje. Najjača narodnost v Salemu so Rumunci; tudi Hrvatov, Srbov in Italijanov je mnogo. V Salemu se bo vršila prihodnja konferenca JSZ., ki ima svoj delokrog v clevelandskem in youngstownskem okrožju. Društ. št. 476 SNPJ. je včlanjeno v Prosvetni matici. Člani kluba in somišljeniki so navdušeni za delavski pokret. Rad bi se seznanil s klubovim tajnikom s. Krizajem, pa ni bilo prilike. Vtis zavedne žene je napravila name Frances Miheve, doma iz Domžal, in njena hči. Razveselila me je tudi inteligentnost sodruga John Stangla, katerega muči bolezen. Prav iskreno želim, da bi kmalu okreval.

Tu je katoliška cerkev sv. Pavla, v kateri gospodujeta glasom informacij slovaški in irski duhovni. Oba vsak na svoj način nastopata od sile arogantno, določujeta cerkvene davke z ukazi in eden se še zelo zaničljivo izraža o "huknjah". Če gresta mož in žena v cerkev, ju stane 70c, za dva mladoletna otroka je treba plačati 30c in to vselej, kadar gre do k maši. Najmanj dolar na teden stane družino samo po sebi službe božje. Ampak to ni nič. Pobožnjaki so pripavljani plačati tako visok cerkven davek, magari par stotakov na leto, nasprotni pa so le prispevku par dolarjev na leto, ki bi ga plačevalo društvo Prosvetni matici. Ni čudno, da je tako slabo v tej deželi.

Z delom je slabo — po 2 do 4 šinte na teden. Zaslužek zadostuje le za najskromnejše preživljanje, toda ne premogajem z večjimi družinami, ki se morajo prebijati skozi kakor pač vedo in morejo.

Andrew Hlasič.

Iz Karsasa o podanikih

Iz pisave v našem listu je razvidno, da imate v Chicagu precej "podaniških duš", ki tišče pod kraljev škorenj. Eni pričakujejo materialnih koristi od tega, za druge pa zadostuje "čast in slava", ki pa je zelo dvomljive vrste.

Pred prošlim božičem sem prejel od svojega očeta iz Jugoslavije pismo, v katerem je med drugim tudi tole:

"Star sem 75 let. V občinskem odboru sem bil okrog 40 let, večinoma podžupan in nekaj časa tudi župan. Vso to dobo sem vestno opravljal svojo službo, vedno v korist ljudstva. Bil sem podpornik vlade, kakršna je že bila na krmilu. Ko so pa pred nekaj tedni prišle volitve, se mi je gabilo iti voliti pod takim sistemom in ostal sem doma. Nekaj dni pozneje sem pa že prejel brco iz "višjega urada". Odslovili so me, kot vse druge, ki se niso hoteli udeležiti balkanskih volitev. Kar čitaš v vaših listih slabe-

VPRAŠANJA GLEDE LISTA V RAZPRAVI

V razpravi o "Proletarcu" je treba imeti vedno na vidiku dejstvo, da je to edini slovenski list v tej deželi, ki ne more v nobenem slučaju priti v roke nasprotnikom delavskega gibanja. Kot tak zasluži in je vreden vse agitacijske in druge opore, ki mu jo morete dati, da ga utrdite.

Predvsem je važno, da zastopniki, agitatorji in drugi prijatelji lista skrbijo, da se ga povsod omenja, da se ljudi vabi v krog naročnikov in da se one, katerim naročnina poteče, ohrani med naročniki.

Potrebno je, da članstvo že več tednov pred zborom JSZ. razpravlja o listu, da bodo delegatje lahko z gotovostjo poročali, kaj so želje klubov in čitateljev.

O vprašanju povečanja smo rekli zadnjič, da prihaja gradiva dovolj še za dve strani tedensko. Ako se odločimo za manjšo črko, bi šlo v list na 8. straneh precej več gradiva, ali tudi stroški bi bili večji.

"Proletarec" je tednik na 8. straneh, odvisek za vzdrževanje od naročnikov, katere moremo dobivati le med malim krogom našega ljudstva — torej je agitacijsko polje jako

ga o jugoslovanskem režimu, verjame, da je vse res in več."

Taka je torej ta stvar. Res "svobodne volitve". Lepa naša domovina —

Ker nočem, da bi se radi objave tega pisma prosekutiralo mojega očeta, se podpisem z. **Nepodanik.**

S konvencije ohijske socialistične stranke

Cleveland, O. — Dne 9.—10. jan. t. l. se je v Clevelandu vršila konvencija ohijske soc. stranke, katere se je udeležilo 24 delegatov strankinih organizacij, dalje okrog 20 bratskih delegatov, ki so zastopali razne skupine podpornih društev in nekaj strokovnih unij. Prisotnih je bilo tudi mnogo članov Soc. mladinske lige in sodrugov ter somišljenikov, ki so prišli poslušati razprave.

Ker so slovenski klubi soc. stranke v Ohiu jako številni, bi morali imeti tudi največ delegatov, kar se ni zgodilo. Iz Bridgeporta je prišel s. Jos. Snoy, ki je zastopal klube vzhodnoohijske konference J. S. Z., delegata kluba št. 27 sta L. Jos. Siskovich in Jos. Jauch, Angela Siskovich pa je zastopala ženski odtsek. Klub št. 49 je poslal s. Zgonika, slovenska bratska delegata od društev pa sta bila L. Zorko in A. Božič.

S. Mandelkorn je otvoril zborovanje, nato se je prešlo na volitve predsednika ter potrebnih odborov. Predsednik Kullman je prebral pozdravne brzojave, med njimi Seniorjevo iz glavnega stana stranke, ter Norman Thomasovo iz New Yorka. Poročilo o stanju stranke v tej državi je podal njen tajnik s. Yellen.

V dvorano je dospel s. James H. Maurer iz Pennsylvanije, ki ga predsednik pozdravi in predstavi navzočim. Na povabilo je Maurer v daljšem nje-mu lastnem pripovedovanju slikal socialistično gibanje v Penni, osobito v Readingu, kjer ima socialistični lokal 1.800 članov. (V primeri s 600 člani, ki jih imamo v vsem Ohiu, je okraj Reading in ostala Pennsylvanija res daleč pred nami.)

Med važnimi sprejetimi resolucijami omenjam: Apel na socialistično glasilo (strankin uradni list) New Leader v New Yorku, da bi dal eno stran na razpolago soc. mladinski ligi (YPSL); za odpravo zakona o "kriminalnem sindikalizmu" v Ohiu; za osvoboditev političnih jetnikov; apel na unijo premogarjev v West Virginiji, da se pridruži soc. stranki; za spremembo pravil soc. stranke, da bi dovolila pristopiti v članski odtsek vsakemu od 18. leta starosti, in ne šele od 21., kakor je zdaj v veljavi; za boj-

kotiranje kalifornijskih produktov, dokler Mooney in Billings ne bosta osvobodjena. Konvencija je nominirala sledeče sodruge za kandidate v državne urade:

Za guvernerja Joseph W. Shartz (nominiran že v peti); za podguvernerja Noah C. Mandelkorn; za državnega tajnika Max R. Wohl; za državnega blagajnika T. H. Davies; za državnega pravnika F. W. Krehbiel.

Za tajnika soc. stranke države Ohio je bil ponovno izvoljen Sidney Yellen, v izvrševalni odbor pa Jos. Martinek, Henry Kullman, John Brazina in Max Wohl.

V soboto 9. januarja se je vršil tudi shod, na katerem je bil glavni govornik J. H. Maurer. Na sporedu je bilo tudi nekaj zelo lepih koncertnih točk. Shod je bil na žalost slab obisk; dasi je bila vstopnina le 25c za kritje najemnine dvorane. Takega govornika, kot je Maurer, bi ljudje lahko poslušali ure in ure. Naši sodrugi in somišljeniki so z odsotnostjo veliko zamudili.

V nedeljo večer po končani konvenciji je nam židovska organizacija v istih prostorih priredila malo večerjo za 40c "plate". Sledilo so običajni govori in zavižalo je prav živahno razpoloženje. Družba je štela nad 150 oseb. Opazil sem tudi dve naši dekleti od klubovega mladinskega oddelka v krogu članstva YPSL. Kolekta v prid agitacije je prinesla precejšnjo vsoto v državno blagajno, ki je bila pod ničlo. S tem denarjem se bo krilo trošek za nabavo peticij, na katere je treba nabrati okrog 35.000 podpisov od volilcev v 30 različnih okrajih (counties) v tej državi, da pride naša stranka s svojimi kandidati na glasovnico. Pri nabiranju teh podpisov se bo ob enem vršila agitacija za državno zavarovanje brezposelnih delavcev.

Zadnji govornik je bil zopet naš priljubljeni s. James H. Maurer, ki je nam pripovedoval marsikaj o bojih delavskega gibanja iz svojih bogatih izkušenj in znanja. Pozno v noč se je družba razšla, navdušena za novo delo v zavesti, da socialistično gibanje v Ohiu vstaja iz dolgoletne letargije.

Joseph Jauch.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM
Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 7.30 večer. Zenskega odtoka prvi tork septembra in novembra, drugega pa skupaj s klubom v avgustu, oktobru in decembru. Ure iste. Mladinski angleški odtsek vsak petek izven prvega ob 8. večer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruginje, agitirajte in pridobivajte novih članov in članice kluba ter novih naročnikov našemu glasilu Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

omejeno. Čudež je, da more socialistično gibanje ohraniti tolikšen list kot je "Proletarec" med tako majhnim narodom kakor je naš. Zasluga tega agitatorjem, katerih ni mnogo, toda delajo! Želimo le, da bi se v klubih navajale članke k agitaciji za NJIHOVO glasilo — za list, na katerega se lahko zanesemo v vsakem slučaju, VEC, kakor v splošnem do zdaj.

V klubih naj se razpravlja pred zborom med drugim o angleškem delu "Proletarca". Ali naj se mu da več prostora? Ali naj približujemo manj slik? Kaj mislijo čitatelji o povestnem gradivu v listu? Katere vrste dopisov naj imajo prednost?

Razprava o tem in drugem glede lista bo ustvarila še več zanimanja zanj in s tem upamo, tudi več agitacije. Dobro je, ako svoja mnenja glede lista izrazite ne le na sejah nego tudi v dopisih.

Kakor o listu, so dobrodošli nasveti in mnenja tudi o Ameriškem družinskem koledarju. Čimbolj se bomo o vsem pogovorili pred zborom, toliko boljše bodo razprave na zboru.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Zavajalcem resnice

Cleveland, O. — V "Am. Domovini" z dne 7. januarja je dopis pod naslovom "Pojasnili Antonu Vičiču z druge strani Newburgha", v katerem pisce vseprek trdijo, da je Vičič poročal laž-laz-laz. Ali v dopisu se jasno zrcali, da ne odgovarjajo toliko Vičiču, nego so si le Leverja izbrali za tarčo.

Vičičeva izvajanja o razmerah v Newburghu in v Clevelandu v splošnem so bila resnična in brez sovraštva. Le kar se tiče števila delnic, je res dejstvo, da jih imenovano društvo poseduje 31 in ne 10, in pa, da tukaj nimamo društva KSKJ., pač pa JSKJ.

Jaz ne bom porabil toliko prostora, kakor so ga oni. Povem jim pa na kratko, da so oni tisti ki se na vso moč kregajo z resnico. Pravijo: "Društvo imenovani se niso udeležili" itd. Zase lahko trdim, da sem bil prvi na mestu, ne radi svetohlinstva, kot to delajo oni marveč da se ohrani ljubi mir v društvu.

Ni res, da je Lever sovražnik društva "Cvet". Zelen sem mu najbolje in predlagal, naj se mu da dobro podlago, a namesto tega so se lovili za pajčevine, da zdaj veter gospodari z njim kakor se mu poljubi.

Pišete, da sem zelel držati nekakšen govor. Tudi v tem ne govorite po pravici. Se je vam pač laž zajedla v srce.

Pravite, da je vam žal, ker je imela Slov. del. dvorana takega predsednika kot je Lever. Kje pa ste bili takrat, ko so ga delničarji izvolili v direktorij, ta ga je izvolil za podpredsednika in, pozneje je toliko obsovali Lever postal predsednik — pa menda ne zato, ker je nekdo po dvorani mize prevračal?

Očitajte Vičiču, češ, le kakšnega spremljevalca si je izbral v Leverju. — Ako bi vzel s sabo po naselbini enega izmed prizadetih, bi mu pa res stvari lažnjivo pripovedoval.

Vprašujete, čemu se je Lever razhudil. Zato, ker je bila izredna delniška seja S. D.

sklicana brez vednosti predsednika in ker je tajnik prodal delnico ter sprejel odplačilo \$2, oseba, ki jo je dobila, je pa imela pravico glasovanja na dotični seji dočim se gotovim pravomočnim delničarjem ni dovolilo besede.

Vprašujete Vičiča, koliko je resnice na tem, da je brat izgnal brata iz stanovanja in se zgražate, češ, le kako si upa utikati se v družinske zadeve! To ni bila družinska zadeva, nego se je šlo zaradi prepričanja, torej zaradi "politike", ne pa notranjih družinskih odnosov. Ako boste še v naprej izpraševali, vam postrežem z imeni.

V druš. št. 477 je Lever res prosil za nadaljno pomoč k članarini, toda k tajniku ni šel milo prositi usluge, odboru pa se je zdelo za malo, da bi mu poslal listino. So pač osebni razlogi v takih napetostih. Je torej vse tako kakor je opisal Vičič v Proletarcu, pa ako je vam drago ali ne.

Joseph Lever.

Soc. konvencija v Michiganu in druge aktivnosti

Detroit, Mich. — Konvencije soc. stranke države Michigan dne 23.-24. jan. se je udeležilo nad 50 sodrugov in sodružic. Razprave na nji so nam jasen dokaz, da se stranka povoljno razvija. Članstvo in število klubov narašča.

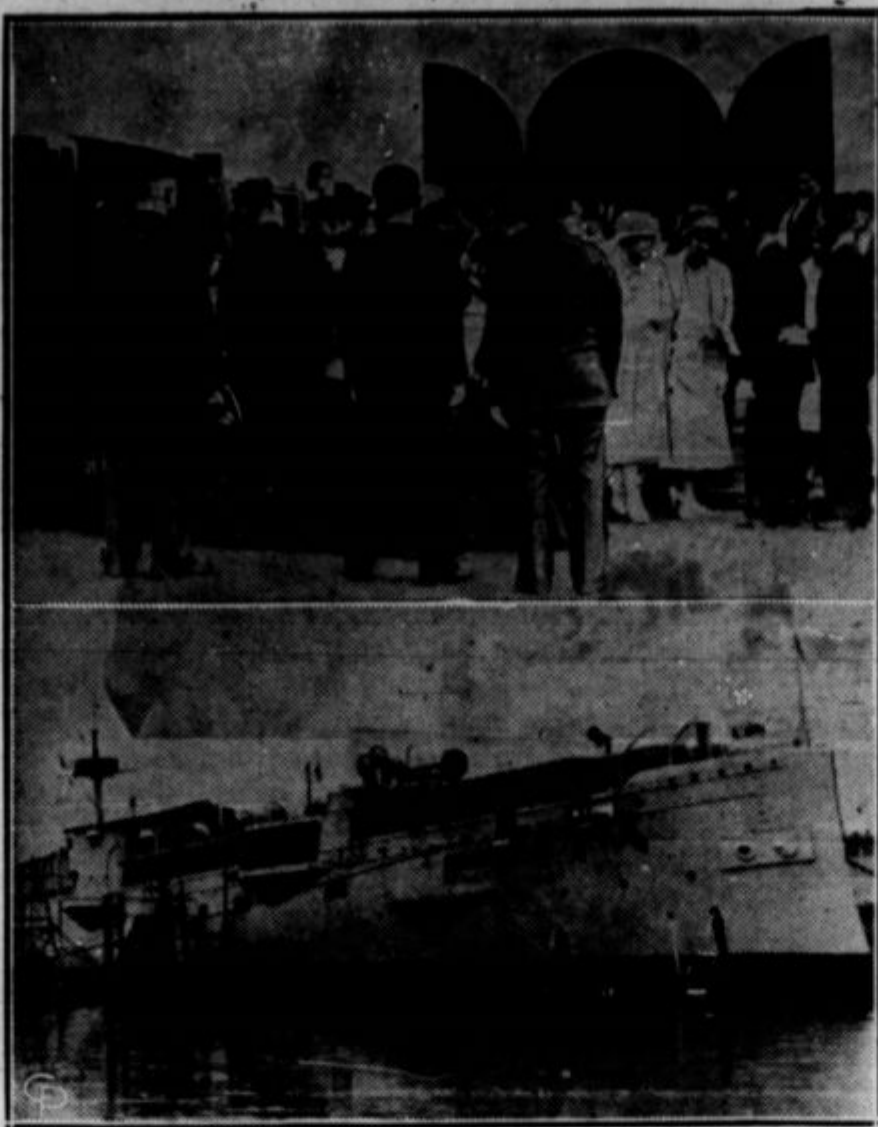
Za governerskega kandidata je bil na konvenciji nominiran sodrug J. Baanzner. sodružica Wilson pa za podgovernerja. Ona je že tretjič kandidatinja v ta urad, namreč dvakrat v Michiganu in enkrat v Texasu. Razveseljivo je poslušati to 60 let staro žensko, ki s tako vno deluje za izboljšanje družbenega sistema. V svojih govorih rabi mnogo humorja, kar jo dela privlačno. S svojim apelom na ženstvo, da naj se organizira in pomaga v borbi za osvoboditev delavskega razreda izpod kapitalistične sužnosti, je izzvala buren aplavz.

Sprejetih je bilo več resolucij, med njimi za priznanje sovjetske Rusije od strani ameriške vlade (sprejeta brez opozicije), dalje resolucija za osvoboditev Tom Mooneyja in W. K. Billingsa ter drugih političnih jetnikov, proti postavljanju za registriranje tujerodcev, proti prisilnemu vojašemu vežbanju dijakov v ameriških višjih šolah in univerzah, za boljše oskrbo otrok v ljudskih šolah in za enako priliko do izobrazbe. Sprejeta je bila resolucija, s katero stranka zahteva sprejem starostne in brezposelnostne zavarovalnine; konvencija je izrekla solidarnost s premogarji v Kentuckyju in ob enem je protestirala proti brutalnostim oblasti v Kentuckyju in Pennsylvania; protestira proti instrukcijam illinoiski milici, v katerih se vojaštvu in častnikom nalaga, da naj v nastopih proti glavnim množicam, ki bi demonstrirale, ne štedijo s svincom in plinom.

Konferenca klubov, katero je sklical klub št. 114 dne 8. jan., so se udeležili zastopniki šestih soc. organizacij. Čas je, da se ji pridružijo tudi ostali klubi. Mestna centrala, katere je zadnje čase zadremala, je spet oživela. Potrebno je, da se drug z drugim od bližje spoznamo, da si ne bomo vedno le mednarodni tučji.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

NAPETOST NA HAVAJIH

Na sliki na vrhu je scena s pogreba Havajca Josipa Kahahawaja. Umoril ga je ameriški mornariški častnik Massie skupno s materjo svoje žene ter dvema ameriškima mornarjema. Kahahawaja dolže, da je izvršil nad Massijevo ženo zločin posilstva. Afera je dobila politični značaj radi napetosti med Američani in domačini. Spodaj je ameriška vojna ladja v Pearl Harborju na Havajih.

Doba, v kateri se je smatralo žensko za nekakšno kuhinjsko "opremo" in za sredstvo v zabavo moškemu ter ohranitev zaroda, je minula. Danes je ženska sužnja istega sistema kakor moški in enako izkoriščana. Milijone je bilo potegnutih iz kuhinje in pogonih na delo v tovarne in kamorkoli, s tem pa je za vselej izginil tudi starokopiten nazor, da je kuhinja edino mesto, kamor spada ženska. Zena se mora boriti za obstanek enako težko kakor moški; žena je nositeljica in vzgojalka človeške družbe, torej je njena naloga celo težja od naloge moškega.

V upravnem odboru michiganske soc. stranke, ki je bil zvoljen na tej konvenciji je tudi Peter Benedict. Za konvencijo ameriške soc. stranke je bilo zvoljenih pet delegatov.

Sprejetih je bilo več resolucij, med njimi za priznanje sovjetske Rusije od strani ameriške vlade (sprejeta brez opozicije), dalje resolucija za osvoboditev Tom Mooneyja in W. K. Billingsa ter drugih političnih jetnikov, proti postavljanju za registriranje tujerodcev, proti prisilnemu vojašemu vežbanju dijakov v ameriških višjih šolah in univerzah, za boljše oskrbo otrok v ljudskih šolah in za enako priliko do izobrazbe. Sprejeta je bila resolucija, s katero stranka zahteva sprejem starostne in brezposelnostne zavarovalnine; konvencija je izrekla solidarnost s premogarji v Kentuckyju in ob enem je protestirala proti brutalnostim oblasti v Kentuckyju in Pennsylvania; protestira proti instrukcijam illinoiski milici, v katerih se vojaštvu in častnikom nalaga, da naj v nastopih proti glavnim množicam, ki bi demonstrirale, ne štedijo s svincom in plinom.

Konferenca klubov, katero je sklical klub št. 114 dne 8. jan., so se udeležili zastopniki šestih soc. organizacij. Čas je, da se ji pridružijo tudi ostali klubi. Mestna centrala, katere je zadnje čase zadremala, je spet oživela. Potrebno je, da se drug z drugim od bližje spoznamo, da si ne bomo vedno le mednarodni tučji.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

Ljudstvo tarni in jamra, ker si ne zna pomagati. Pričakuje čudežev in odrešenikov, katerih pa od nikoder ni in jih tudi ne bo, ker živimo v materialistični dobi, v kateri molitev in skromne želje nimajo nikakega pomena še manj pa uspeha.

Poznavalci hibi kapitalističnega sistema nimajo nikakega upanja, da se bodo te neznosne razmere v bližnji bodočnosti zboljšale, vsaj to leto še ne. Ljudstvo samo nima denarja in ne dohodkov za drugo kot je najpotrebnejše, da eksistira. V tem položaju se depresija še bolj veča in postaja z vsakim dnem občutnejša. Dalekovidni sploh trde, da prosperitete ne bo, dokler se ne izvrši v sedanjih ekonomski uredbi radikalna operacija. To je tudi nazor socialistov. Sedanji sistem je treba nadomestiti s socialističnim. Za dosego tega pa je treba, da gremo vsi na delo za novi red.

Eksekutiva soc. stranke v Penni je sklenila koncentrirati svoje agitacijske moči v Johnstownu in Cambria County. V ta namen se je vršil prvi shod dne 24. jan. Sklicanih bo še več. Če se upošteva, da je Johnstown "one man town" in stooštostno "odprta delavna" ali skebski, in da je bil to eden prvih shodov, ki jih je soc. stranka obdržala zadnjih 15 let, je bil uspeh z njim povolen.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

Lokalni klub št. 1 je zelo aktiven. Seje in predavanja ima v svojih prostorih. Tudi ima v njih svoje učne tečaje. Predavanja v klubu št. 1 se vrše vsak petek in v soboto (69 Erskine Ave.) Vsak torek se vrše predavanja pod avspicijo Lige za industrialno demokracijo. Prvi maj proslavimo skupaj. Načrt za kampanjo določa med drugim sklicanje shodov, nabiranje podpisov na peticije za starostno pokojnino ter za zavarovanje delavcev proti brezposelnosti. Na jugoslovanske delavce apeliramo, da pristopijo v klube J. S.

ljen. Strankin organizator s. McDowell se bo mudil v tem okraju dlje časa, da pride v dotiko z mislečimi ljudmi ter jih privede v soc. organizacijo. Stranka bo tudi skrbela, da se nominira popolno listo kandidatov za letošnje državne volitve.

Tukaj je polje za aktivnosti. Tistim, ki nimajo dela in radi združujejo, se nudi lepa prilika izvršiti nekaj koristnega dela za izboljšanje delavskega položaja. To lahko store, ako se pridružijo temu gibanju in postanejo aktivni v njemu. Posebno je to priporočljivo za mladino, ki nima dela. To je več kot dovolj velik vzrok, da začne misliti za svojo bodočnost. — Frank Podboy.

Volutev delegatov za strankino konvencijo

Chicago, Ill. — Vse socialistične organizacije v Illinoisu so dobile od tajnika Ben Larksa glasovnice, na katerih so imena kandidatov za delegate na konvencijo soc. stranke v Milwaukeeju.

Cook County ima na podlagi članstva in za strankine kandidate oddanih glasov pravico do 16 delegatov in ostali del države do štirih delegatov na large.

Vsi člani v Illinoisu imajo pravico glasovati. Nihče naj ne glesuje za več kot za 16 kandidatov v prvi koloni na glasovnici, in za 4 v drugi.

Kandidaturo za delegate so sprejeli tudi sledeči člani JSZ: Anton Garden, D. J. Lotrich, Geo. Maslach in Frank Zaitz. Člani vseh naših klubov v Illinoisu lahko volijo zanje. V slučaju izvolitve bodo imeli na konvenciji soc. stranke enake pravice kot vsi drugi strankini delegati.

V Penni je bil izvoljen za delegata med drugimi tudi Slovenec Anton Zornik. V Michiganu na konvenciji državne organizacije slovenski sodrug niso prišli v upoštevanje vzlic temu, da imajo dva jaka kluba, ker se za stvar niso zadosti zanimali, kakor je razvidno iz angleškega dopisa, priobčen na 7. strani v tej številki. — P. O.

Prizadetim v pojasnilo

Milwaukee, Wis. — V tukajšnjem listu "Obzor" z dne 28. jan. je med drugim priobčen tudi zapisnik seje zastopnikov društev JPZS, ki so zborovali 29-31. dec. V njemu je rečeno tudi sledeče:

"Navzočih je 26 zastopnikov raznih društev", nato pa se naštevajo imena, in imenovano je tudi naše društvo "Bratje Svobode" št. 7, o katerem je rečeno, da sta ga zastopala John Perkovich in M. Pastirk.

Bodi tu pojasnjena, da omejeno društvo ni poslalo nobenih zastopnikov na dotično sejo in če sta se jo omenjena udeležila, sta zastopala le sebe, ne pa društva št. 7 JPZS.

Toliko v vednost, da ne bo zaradi tiste vesti kakega nepotrebnega nesporazuma. — John Vidmar, preds. Lawrence Mesarich, blg.

Listnica uredništva

V tej številki je porabljenih precej zaostalih dopisov, da bomo potem druge spet lahko sproti priobčevali. Ene smo radi te potrebe skrajšali, izmed onih, kateri so dospeli v pondeljek, pa so priobčena le nujna naznanila. Ostali bodo v prihodnji izdaji.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naredinjen \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za tri mesece. Naslov: 540 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Seja, predstava in drugo

Sheboygan, Wis. — Članstvo kluba št. 235 JSZ. je vabljeno, da se gotovo udeleži klubove seje v četrtek 11. feb.

V nedeljo 14. feb. vprizori klub igro "Lažizdravnik", ki bo nekaj izrednega za to našelbino. Sežite po vstopnicah! Napolnjena dvorana bo v vzpodbudo igralcem, da nas bodo pogostejše in še z večjim veseljem zabavali s predstavami.

Privedite na prihodnjo sejo somišljenike, da pristopijo v klub. Treba bo začeti tudi z razpravo o sporedu našega bodočega zbora JSZ., da bo delegat kluba poučen o mišljenju in željah članstva. Eno važnih vprašanj, s katerim se bo moral baviti zbor, je po mojem mišljenju agitacija med žentstvom. Kako bomo naše rojakinje pridbili v klube JSZ.? Potrebno je, da o tem temeljito razmotrivamo.

Drugo važno vprašanje je, kako pospešiti agitacijo za razširjenje "Proletarca" in ga ob enem povečati brez velikih stroškov. — Frances Skube.

Konferenca soc. stranke za Washington County

Strabane, Pa. — Klubom JSZ. in somišljenikom v Washington kraju naznanjam, da se bo vršila zelo važna konferenca socialistične stranke v nedeljo 7. feb. ob 2. pop. v dvorani društva "Postojnska jama" št. 138 SNPJ. Na dnevnem redu bo nominacija kandidatov za kongres in državno postavdajo pri jesenskin volitvah.

Ker je ta konferenca izredno važna, pričakujemo, da se temu vabilu odzovete vsi. Vabimo tudi one, ki so registrirani na socialistični listi. Strankin odbor za Penno se trudi, da zpopolni kandidatsko listo naše stranke kolikor največ mogoče, in naša dolžnost je, da sodelujemo z njim.

Udeležite se konference v obilnem številu! — John Terčel, organizator.

Ustanovitev mlad. odseka kluba št. 49

Cleveland, O. — Na januarski seji kluba št. 49 JSZ. je bilo sklenjeno, da se ustanovi mladinski odsek kluba ter se s tem pritegne v pokret našo mladino, kakor tudi odrasle, angleško govoreče rojake. Kakih deset mladih se je že izjavilo, da so pripravljeni pristopiti in med temi je tudi nekaj starejših.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

POTEM KO TEMELJITO

Iločete pristno in čisto mleko za vašo deco in ostalo družino. Dovolite da vam postrežemo z njim. Dostavljeno na dom iz naše sanitarne, solneno-zračne

NOVE MLEKARNE

WENCEL'S DAIRY PRODUCTS

EDINA SLOVENSKA MLEKARNA V CHICAGO.

2380-82 Blue Island Ave. Tel. Roosevelt 3673

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskarna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAPOČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Imenosnato: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne na priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Konfuzna "farmarska-delavska" politika

Nekateri vodilni politiki minnesotske farmarske-delavske stranke apelirajo na demokrate, da naj nominirajo za predsedniškega kandidata newyorškega guvernerja Roosevelta, ker je "progresiven". Demokratske stranke v Minnesoti ni več, njeno politiko pa nadaljuje napadno označena farmarska-delavska stranka. Minnesotski guverner, ki je bil izvoljen na tiketu farmarske-delavske stranke, je izjavil, da bo podpiral demokratskega predsedniškega kandidata, ako se mu bo zdel "dovolj progresiven". Zvezni senator Henrik Shipstead iz Minnesote je edini farmer-laborer v senatu, toda po svojem prepričanju in delovanju je veliko manj progresiven kakor pa sta npr. republikanska senatorja Norris iz Nebraske in LaFollette iz Wisconsin.

Decembra prošlo leto je imela v Omahi konvencijo farmarska-delavska stranka države Nebraska. Politično je brez vpliva, račun na pa, da si ga precej pridobi v letošnji kampanji. Kako konfuzna je taka "farmarska-delavska" stranka, dokazuje to, da je na svoji konvenciji osvojila za svoj program tudi sledeče zahteve: vojni veteranom naj se izplača ves bonus takoj; ustanovitev armade 1,000,000 mož, v katero naj vlada pozove edino brezposelne delavce ter jih na svoje stroške oboroži, vezba, obleče in hrani; večjo vojno mornarico; popolno ukinjenje naseljevanja. Razen teh so sprejeli več drugih reakcionarnih določb. V delavskem smislu pa zahtevajo, 6-urni delavnik, starostno zavarovalnino, poddrževanje bančnega sistema, zavarovalnino proti brezposelnosti, znižanja carin, zvišanje dohodninskega davka na dohodek, ki presega nad \$7,000 na leto, odpravo sodnih prepovedi v stvarkah itd.

Voditelji tega konfuznega gibanja so čitali o socialističnem programu, toda ne dovolj, da bi ga osvojili v celoti zaeno s socialistično ideologijo, pa so zmešali nekaj socialističnih zahtev s "patriotičnimi" točkami in to kašo servirajo za odredilni program.

Lani je imela konvencijo tudi Harveyjeva "progresivna" stranka, ki je v svojo platformo istotako vzela nekaj socialističnih zahtev, a v splošnem je njen program neizvedljiv in nelogičen, zato vzlic nekdanji popularnosti svojega starega voditelja ni dobila pristašev.

Socialna skrb Legije

Legislativni odbor Ameriške legije je dne 8. januarja objavil vest, da bo ta organizacija bivših vojakov zastopala v bodoče program za skrajšanje delavnika na 6 ur na dan 5 dni v tednu.

Ameriška legija uravnava svojo taktiko na podlagi fašističnih tendenc. Je služabnica militarizma, nastopa nasilno proti delavskim agitatorjem, razbija delavske shode in terorizira tujerodce, kjer so ji prilike ugodne. Za zakrivanje teh svojstev mora seveda imeti tudi kaj "radikalnega", kar je taktika fašističnih gibanj v vseh deželah. Žal, da jim mnogo ljudi tako naivno naseda.

Ženske znajo bolje

V mestu Brisbane v Avstraliji so brezposelne delavke skušale s apelji in s protestnimi shodi pripraviti oblast, da jim nudi potrebno pomoč. Ker vse to ni dosti izdalo, so čisto resno zagrožile, da bodo demonstrirale na ulici nage. To je pomagalo.

Ne stojte ob strani!

Socialistična stranka je v letu 1931 zelo napredovala v aktivnostih, leos pa mora svojo organizacijo še veliko bolj pojačati, da bo kos nalogi v predsedniški kampanji.

Vi, ki s socialistično stranko soglašate, pridružite se ji!

Vi, ki pri vsakih volitvah glasujete za njene kandidate, postanite organizirani socialisti!

Vi, ki se pritožujete, da prepočas napreduje, postanite njen bojovník, da boste kot aktiven član res vršili svojo dolžnost.

Vatikanska biblioteka po nezgodi

Na sliki je vatikanska biblioteka, kakor je bila potem ko se je udri obok. Pet ljudi je bilo ubitih. Papež je imel zanje malo zadušnico. Slika te biblioteko kakor je bila pred katastrofo smo priobčili v eni prejnjih številki.

HITLER V PRAVI LUČI

Italijanski fašist Curzio Malaparte, ki razpravlja v svoji brošuri "Der Staatstreich" o metodah evropskih diktatorjev, ima pri opisovanju takozvanega narodnega socializma v Nemčiji (nazivaj ali fašizem) skrajno uničujočo kritiko o Hitlerju, katerega cilj je postati diktator Nemčije. V naslednjih vrstah so navedeni zaključni izvečki iz te zanimive brošure.

Vzlic svojim velikim vojnim zmagam je Hitler še daleč od vladnih vajeti nemške republike, kateri je položila temelj Weimerska ustava. Moči proletariata so še vedno nedotaknjene; ta neizmerna delavska armada, edini, silen sovražnik fašistične-nacionalistične revolucije je danes jačja kakor kdaj poprej, pripravljena braniti svobodo nemškega naroda do skrajnosti. Samo strojne puške bi mogle odpreti pot Hitlerjevemu navalu. Toda tudi za to bo jutri mogoče že prepozno...

Meščanskemu mišljenju diktatorjev se ne sme nikdar zupati. Bodočnost te vrste meščanskih junakov ne sega dovolj daleč za slavnostno obžarjenje njih revolucionarne preteklosti. Gjolitti bi rekel: "Hitler je človek, ki ima za seboj veliko bodočnost." Koliko zgubljenih priložnosti! Kolikokrat bi se že lahko polastil državnega aparata, ako bi se znal poslužiti danih okoliščin!

Toda kaj je v resnici Hitler? Ako tudi ima veliko moč in velik ugled, dasi so razširjene o njemu številne legende kot agitatorju in voditelju množic, in četudi vzbuja med mladino nevarne strasti in ga očarati njegovi domišljijo ter veselje do pustolovščin, je Hitler—neuspešen. Brezupen voditelj. V Moskvi sem slišal znamenitega boljševika, ki je tvoril leta 1917 desno roko Trockija, ko je izrazil o Hitlerju čudno mnenje. Rekel je: "On ima vse napake Kerenskega, vrhuta pa je on le—ženska."

Hitler ima v resnici žensko duševnost; njegova inteligenca, njegovo častihleplje in celo njegova volja nima ničesar moškega. Zateka se k brutalnosti, da tako maskira svojo pomankljivo odločnost in svoje razočarajoče slabosti, svoj egoizem in brezmejni ponos, ki je brez vsake podlage. Skoro vsi diktatorji so ljubosumni in njih ljubosumnost določa načine obsojanja drugih v sorazmerju z danimi dogodki. Diktatura ni samo oblika vlade, temveč tudi najpopolnejša oblika ljubosumnosti v vseh njenih izražanjih: političnih, moralnih in intelektualnih.

Kot vsi diktatorji, sledi Hitler mnogo bolj svojim strastem kot pa svojim idejam. Ljubosumen je na vse, kateri so mu pomagali do moči v političnem življenju Nemčije. On je v strahu pred njih odločnostjo, njih ponosom ali bojevitostjo, posebno pa pred njih nesebičnim voljo, ki ustvarja iz Hitlerjevih naskakovskih čet tako nevarno politično moč. On vpo-rablja vso svojo nasilnost za pobijanje njih ponosa in odločnosti, da zaduši v njih svobodo vesti, omalovažuje njih zasluge in jih pretvarja v svoje slepote udane služabnike.

Državi, to dejstvo je velikega pomena.

Diktator, kateri nima dovolj odločnosti, da bi se nasilno poslužil vladne moči, ne bo Evropa, ki je pripravljena braniti svojo svobodo do skrajnosti, nikdar spravil v strah.

Tako se izraža Malaparte o Hitlerju. Članek je značilen zaradi presojanja Hitlerja, katerega označujejo tudi nemški delavci za navadnega kričača, brez zadostne veličine za velika dejanja. Ta izvajanja se popolnoma strinjajo z opisovanjem Hitlerja po enem izmed njegovih in privrženec, kateri je lansko leto v jeseni izstopil razočaran iz njegovih vrst. Dotični je podal v svojih poročilih v časopisih sliko o temu narodnjakemu kričaču. V hotelu v Monakovem, kjer je bil Hitler takrat nastanjen, je dotični njegov poveljnik imel priliko opazovati svojega glavarja v času, ko je bilo treba odločno nastopiti in izvršiti velika, odločilna dejanja. Takrat se je Hitler obnašal kot meva in se ni mogel odločiti za dejanje, dokler ni bila lepa prilika zamujena. Bil je zbehan in brez vsakih konkretnih ciljev, kar je razočaralo veliko njegovih prvih, najboljših privrženec, da so ga z zaničevanjem zapustili.

Nemški časopisi, ki so ponatiskali zgoraj imenovano brošuro laškega fašista, so dali članek, v katerih so razpravljali o opisovanju Hitlerja naslov: "Die Frau, die Deutschland verdient", kar pa se da težko v takem smislu izraziti v slovenski, dasi je ta naslov članka najznačilnejši.

Spartak.

KAJ HOČEMO

Detroit, Mich. — Na političnem obzoru ameriških Slovencev se periodično pojavljajo več ali manj svetle zvezde, ki skušajo s svojimi "duševnimi" produkti vplivati na itak že zbežano javnost. V slovenski metropoli koketirajo "naprednjaki" (sic.) z republikanci. Tako je prav, kajti čemu bi skrivali barvo in slepomisli! Naši komunisti sipajo ogenj in žveplo na socialiste, ker so načelno proti revoluciji s "fičafaji", kljub temu se pa pridno poslužujejo socialističnih metod ter ob volitvah postavijo kandidate kjerkoli jim je to mogoče. Čudna logika, kaj ne? Socialisti niso brez napak. Kompromisi jim ovirajo pot. O tem bi se dalo mnogo pisati. Angleški laboriti so vsled kompromisov postali navadna politična stranka brez programa. Ker so bili v manjšini, jim pa kljub temu ni bilo mogoče uvajati socialnih reform. Pa je prišel Henderson, stranko temeljito očistil ter ji dal spet razredno načelno delavsko lice. Nemški socialisti se nahajajo vsled Hitlerjeve moči v neprijetnem položaju—prejšnje bodo morali delati skupno s komunisti, ali pa bodo oboji trpeli posledice. Tudi njim niso kompromisi s liberalnimi elementi v korist. Vse te hibe pa odtehtajo uspehi, ki so jih dosegli španski socialisti, ko so strmoglavili avtokratični režim in njegovo najjačjo oporo duhovščino. Njih dežela je

kljub zaprekam razvila v smislu delavske ideologije. Mehiki socialisti s Callesom na čelu so ustvarili iz kaosa idealno deželo, ter tudi tam odstranili cokolj napredka zagrizeno duhovščino. Ruskega carja so tudi socialisti strmoglavili, toda ker je bil Kerensky slabši, brez hrbitenice, je moral pač iti v pokoj. Moderna zgodovina beleži še mnogo drugih uspehov, ki so posledica smotrenega dela soc. armade. Argument, da socialisti spe toraj ne drži, pač pa zidajo na trdna tla. Sicer je pa soc. stranka naš lastni produkt, mi jo gradimo, o njeni usodi odloča celokupno članstvo, imamo vse prilike, da jo reformiramo ako nam ne uga-ja. Med nami so tudi levičarji in desničarji, toda kljub nesoglasju delamo skupno za en cilj, za revolucijo z uma svitlim mečem.

Mnogo se piše tudi za skupno politično akcijo marksistično orientiranega delavstva. V to diskuzijo posegajo predvsem bivši socialisti, ki jim je bila stranka "prepočasna", pa so dezertirali—se ustavili na razpotju in danes ne vedo kam. Vendar pa do danes še nihče izmed teh ni podal tozadevne skupne formule. Ideja je krasna toda ni še zrela. Brez kompromisov ne gre, komunisti so pa odločno proti njim. Skupno delo bo mogoče le takrat, ko se bodo komunisti otreli vpliva iz Moskve in uravnali svojo taktiko v smislu potreb prizadetih dežel. Ker pa tiči v nas, še mnogo idealizma, se kljub nesoglasju lahko zedinimo v več vitalnih vprašanjih npr.:

1. Vpostavitve skupnih kandidatov ob času volitev.
 2. Enotna fronta v slučaju stavke.
 3. Skupno sodelovanje v unijah.
 4. Skupne brezposelne demonstracije.
 5. Združena majska proslava itd.
- V podobnih vprašanjih nastopajo skupno tudi buržoazne stranke, kadar jim preti socialistična zmaga—slučaj v Readingu, Pa. in Milwaukee, Wis. Ugodna tla za tako akcijo je pa mogoče ustvariti le s toleranco, ki jo pa pri ameriških komunistih zelo pogrešamo. Ne smemo pa prezreti dejstva, da eksistirajo poleg socialistične in komunistične stranke tudi še druge delavske stranke in grupe npr.: S. L. P., P. P., I. W. W. itd. Te grupe odločno odklanjajo obe stranki, kljub temu so pa važen faktor v delavskem gibanju. V javnosti se oglašajo tudi takozvani politični mrlič, ki čakajo v varnem zavetju dneva, ko jim bodo socialisti in komunisti pogrnili mizo. Teh je mnogo in tudi predrzni so. Kritizirajo vsevprek in podirajo kar so drugi z velikim trudom zgradili. Za objektivne diskuzije so nedostopni, kadar jim pa zmanjka argumentov, postanejo razburjeni. Taki smotraj! Oportunistična naziranja brez smotrenega dela, nas vodijo samo z razočaranja.

Frank Česen.

Najboljši jugoslovanski socialistični list je "Proletarec". Prinaša članke, razprave in pregled delavskega gibanja po svetu ter opise aktivnosti v naših naselbinah na polju socialističnega in kulturnega dela.

DELAVČEVE DIVIDENDE

Blizu mesta Oklahoma City je eksplozija ogromni tank olja in se vnel. Iz te slike lahko sodite, da požar ni bil majhen. En delavec je bil ubit in pet nevarno poškodovanih od eksplozije.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Njemu pripisano izjavo pri banketu na čast deželnega poslanca Schneida: "da ne pi-je na zdravje tiranovo", ko se je bilo napilo. Njegovemu Veličanstvu, Železnikar taji, udeležil se je te zdravice i on. V Parizu je v nekem društvu podpisal pismo, katerega vsebine, ker še takrat ni znal zadosti francoški, ni razumel — ko se je pozneje poučil o težnjah tistega društva, opustil je vsako udeležbo pri njem. Pri borbah na barikadah v Lijonu in Parizu se ni udeleževal. Da se večkrat posluževal izreka: "Vive la republique!" pravi, da se je tega navadil za svoje bivanje na Francoskem. Nekoč je dobil jedno številko "Freiheit" pod zavojem in čital, ali nanj ni napravila nikakšnega utisa. Svojo izjavo o umoru carja Aleksandra II. razklada on tako-le: "Kakor čitam v časopisih, bil je največji tiran," izjave pa "zdaj bodejo prišli tudi drugi na vrsto in on sam bode jedemu s svojimi škarpami razparal trebuh," ni nikdar govoril, zlasti zoper Njegovo Veličanstvo, cesarja, katerega smatra za najboljšega človeka in vladarja in mu je ves vdan, se ni nikoli nepostavno ali le nedostojno izrazil.

Zagovornik vpraša, če Železnikar ve, kaj pomeni anarhizem. Železnikar izreče se skoro vznemirjen, da je on bil vedno zoper to stranko in bode vedno zoper njo. On poudarja svoje zmerno-narodne avstrijske nazore proti ultra narodni, mirčljubni stranki in Ljubljani, zaradi katerih se je razbila celo njegova kandidatura v občinski odbor. Iz piskega zbora hotel je izstopiti iz mržnje, ali ko je imel priti cesar v Ljubljano, hodil je zaradi tega zopet k vajam in se je udeležil lojalno vseh svečanosti, da, prešnilo ga je izredno živo čustvo, ko je slučajno bil prišel prav blizu do cesarja, tako, da ga je slišal govoriti; in tako se ne vede, tako ne čuti nobeden anarhist.

Po nekaterih manj važnih vprašanjih državnega pravika se skleni: zasliševanje Železnikarja.

Na to se zasliši Ferd. Tuma, kateri se istotako izpove nedolžnega in v naglo tekočem govoru izjavi, da ni nikdar imel nevarnih govorov ali kaj nepostavnega storil. Držal se je nemške stranke, bil od Slovencev zasramovan in izjave zoper njega izvirajo le iz narodne mržnje.

V slovenske liste člankov pisati ni niti zmogel. V društvu je imel narodne sovražnike. Razloček med radikalno in zmerno delavsko stranko, mu ni jasen, dasi pozna liste obeh in se je kot odbornik za prve potezal, ali samo zato, ker se izdaja drugih ni pravilno naznanila.—Weitz je samo enkrat videl in ni vedel, da je agitator; glede pri njem najdene dopisnice s podpisom J. W. iz Gradca pravi, da ne ve, od koga da mu je došla, zakaj je Weitz k njemu prišel, ne ve povedati, priznava znanje za Hubmayerjem ali samo v družbinskem in kupčijskem oziru; v dunajskih delavskih krogih vzlic desetletnemu bivanju nima nikakih zvez; o nekih na Dunaju zaplenjenih njemu namenjenih 25 iztisov časopisa "Freiheit", ne ve ničesar povedati.

Od Železnikarja ni prejel nikdar puntarskih tiskovin, in kar se je našlo v njegovi pečnici, tega ni on tja dejal, niti ne ve, kako je tja prišlo. Dotična cev delj časa ni bila niti v njegovi sobi. Na očitovanje izjave svojega učenca, da je Tuma, ko je dobil ta zavoj, šel s ključem dotičnega prostora, v katerem je bila tista cev, proglasi taistega lažnikom.

O napisu Jakob Hauser, tajni napis za Jakoba Weitz, ne ve ničesar. Anarhizem se mu studi. Poetiških visokih govorov ni govoril nikoli, delavskega vprašanja niti ne razume.

Državni pravdnik izprašuje Tumo in Železnikarja glede plačevanja davkov z ozirom na njihovo predstojništvo delavskemu izobraževalnemu društvu.

Za radikalne liste v društvu je (Tuma) glasoval le kot odbornik in zaradi tega, ker Zadnik drugih listov v odboru ni pravilno napovedal.

Na zagovornikovo vprašanje o razmerah zatočenecih k shodu v gostini "Zur Schenke", pravi Tuma, da so se takrat izrekli zoper anarhizem; v nekem govoru je on navedel jeden odstavek iz prestolnega govora cesarjevega ter opomnil, k takemu vladarju si moremo le čestitati, istotako se je često pohvalno izrazil o drugih članih cesarske hiše.

(Dalje prihodnjic.)

Kje je "mili moj dom"?

V Zed, državah je nad sto dvajset milijonov ljudi, večinoma tukaj rojenih. V tej de-presiji so prišli milijoni ob domove zaradi tega, ker jih boj za obstanek sili za kruhom kamorkoli. Ali brezposelni Amerikanci tudi v svoji deželi nimajo "domovine". Californija jih izganja, Florida jih izganja, mesta jih izganjajo in povsod zatirajo, da je pomoč, kolikor jo morejo nuditi, le za "domačine". Delavcu ni lahko biti v enem kraju. Mora tja, kjer je delo. Tako se je selil iz kraja v kraj, zdaj, ko je v potrebi, pa ni nikjer "domačin". Kadar pa bo vojna, ga bodo spet silili v armado in mu navdušeno zatirjali, da če treba, mora tudi umreti za—domovino!

IV. VUK:

SKOZI OKNO VLAKA

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Nadaljevanje.)

Od zgodovinskih posebnosti je poleg že omenjenih turških hiš, frankopanski grad. Ko se izkrcamo, pogledamo, kdaj pelje vlak v Ljubljano. In vidimo... Za pol ure odpelje. In zvečer drugi.

"Da zdijamo?... Da se odpeljemo?... Ali počakamo večera?"

"Če je krava šla, naj gre še te," je odgovoril Matevž. "Na ta hrib k vlakom pa ne bom dirjal."

"Tu nam bo pa dolgčas, malo mesto je."

"Kopal se bomo."

"V Kraljevici gremo," je rekel France.

"Imamo ladje?"

"Če je ni, pa s čolnom. Morarji smo. Saj smo že štiri dni ali pet na morju in okrog morja."

"Gorenjec je postal živahen," je djala gospa Marija.

Bil je vedno živahen, čeravno ga je Pohorje spodril.

Gospa Marija se je zvonko nasmejala in tudi Zdravko je zibnil nasmeš na ustnicah. Nato je stopil k nji in jo je potrkal na rami.

"Planica sva. Zato se razumeva..."

Približno dvajset minut vožnje s parnikom "Krk", in bili smo v Kraljevici. Lepa je Kraljevica. Frankopanski grad, ki stoji pred vodom, gleda na prihajajoče ladje mogočno, s srednjeveškim veličanstvom. Stirje okrogli stolpi, na vrhu zobčasti, dajejo stavbi mrki odmev tiste dobe, ko je peščica ljudi milijonov ukazovala in jim kazala "pravico" po svoji volji in razumevanju; ko je vse ostalo, kar ni imelo naslova, in gradu, bilo žival in je moralo delati, kakor žival. Mrko zidovje srednjeveškega tlačenstva stoji majestetično, še sedaj gleda s prezirom na lahke, elegantne zgradbe današnje, "prosvitljene" dobe, kakor da hoče reči:

"Odpravil si mi, prosvitljeneji vek, tlačenstvo, da si lahko bolje zaslužim moje tlačenosti na prosvitljene način. Udaril si po meni, češ, da sem krut, a glej, sam si vampir. Moje stene so zidane z žulji in vzdih, resnica, ker so masivne in ogromne. A tvoje, lahke in lahkožive, so zgrajene s krvjo..."

Kraljevica sama se dviga od morja k bregovom planine. Njene hiše niso nalepljene druga na drugo, kakor hiše Bakra in drugih primorskih mest Krasa, nego so posejane med vrtovi, ki so vsi zeleni, da se je zdelo, kakor da rastejo ručelaste strehe iz dreves. Dalje tja v planine pa so napol obrasli holmi, kakor plešaste glave starcev; na vse to pa sije vroče solnce. V njegovih žarkih so drevesa temnozeleni, strehe hiš ognjene, a pleše holmov se belijo kakor kreda. Tu doli pa se ziblje morje adrijsko...

V Kraljevici je ladjedelnica, kjer je bivša monarhija iz ljud-

stva izžete davk, spreminjala v bojne ladje. Še sedaj stoji tam na podstavkih cela vrsta malone izgotovljenih torpednih rušilcev in rjavi. Velika vrednost je v njih, nepregleden trud rodov bivše poslednje srednjeveške "pravice", je zlit v železne plošče, ki tvorijo te, sedaj rjave ladje.

Ko smo se okopali v morskimi valovih, ali bolje valčkah in se "obžgali" na solnce, smo se spomnili, da treba nazaj v Bakra. Ladje še ni bilo, zato smo najeli čoln. In odpuli smo pod udarci vesel v Baker.

Počasi je drsel čoln po valovih. Stari čolnar—trinošesdeset let mu je bilo—je v enakomernem tempu udarjal z vesli po vodi. Sedel sem za njim, na nosu čolna. Vrat čolnarjev je bil od starosti ves razbrzdani, kakor njiva in ožgan od solca, kakor opeka.

Zamislil sem, se v njegovo življenje. 68 let je že na morju. Kje je njegova mladost in kakšna je bila. Ni je bilo tiste mladosti. Razoran vrat priča to. Samo delo, večna skrb, kako bi zaslužil danes, da se nasti.

In vse življenje tako, vseh 68 let neprestana borba za vsakdanji kruh. Kaj je ostalo za zabavo, za razvedrilo, za izobrazbo?

Nič. Moderna žival, ki jo goji prosvitljeneji vek. Tisoče jih je, milijoni. Starost je tu, a počitka ni. Do zadnjega vzdihljaja giblje vesla, a ko opešaš, tedaj umri. To je tvoja usoda in plačilo. Znamenita kultura, znameniti napredek sedanosti...

Morda so enake misli tudi vznemirjale tovariše, zakaj hoteli so, da veslajo. Ali stari se je odločno uprl. Zagovoril je živalno, pripovedoval, da je na morju vse svoje življenje in da vesel ne da iz rok. Smehljaj se je, češ, da nikamor ne pridemo in se lahko potopimo, če on pusti vesla.

Kdo izmed tovarišev je razumel smisel in simbol teh besed?

"Nikamor ne pridemo in se še lahko potopimo, če on spusti vesla..."

Morski valčki so pljuskali ob čoln. Na desno, v vsej dolžini od Kraljevice do Bakra in do vrha visokega brega se raztezajo kaskade vinogradov, parcelirane in zemljiško-knjižno provedene. Od morja do vrha je videti kakor stopnjice in med stopnjišči raste vinska trta, ki daje znamenito "bakarsko vodico", pristno seveda le (po mojem mnenju) pri lastnikih teh vinogradov. Vsa zemlja za te vinograde je nanašena na hrbitih vinogradnikov in zagrajena in zavarovana z zidom.

Lepa, romantična slika te kaskade, ko se ziblje čoln mimo njih.

Še štiri ure in pol do odhoda vlaka.

"Ste bili v Sušaku?" vpraša stari.

Odmašil smo z glavo.

"Ali je še čas?"

"Da, še imate štiri ure in... do vlaka. Saj sedete lahko tam na vlak."

"Dajmo," smo rekli. "Še Sušak pogledajmo, obmejno mesto in kolega Reke."

Ko nas je stari iz svojega čolna izkrcal na obrežju Bakra, smo pogledali, kateri parnik pelje v Sušak.

"Čez tričetrt ure pelje parnik Cirkvenica."

"Torej — nekaj prigriznimo do odhoda parnika. Tričetrt ure ravno čas."

Natakar pa reče z glasom, kakor da nam pripoveduje največjo novost.

"Morske rake imamo."

"Rake," smo se spogledali in želja za zablastela v oči.

"Mladi so, in na olju prazni," je pripomnil natakar, kakor izkušnjavec.

Da se natanko prepričam, sem vprašal:

"So veliki?"

"Veliki in majhni. A vsi mladi," je povdaril.

Nekdo izmed tovarišev je vzpodbujal:

"O, morski raki so dobri. Samo meso jih je."

"To so takšni, kaj ne," sem pokazal na dlani, začrtavi krog. Zakaj mislil sem na one rake, ki so podobni velikemu pajku — ker imena pravega nisem vedel, niti znal in ki se imenujejo, kakor znam sedaj, morski pajki.

Natakar pa je menda hotel, da nam ustreže in ni gledal moje rizbe, nego je trdil:

"Da, da, ali naj prinesem?"

"A, če so takšni, prinesite porčijo," sem dejal.

Da bi se rajše ne dal zapejljati. Zakaj natakar je prinesel rake, ki se niso prav nič razlikovali od rečnih. Bili so sicer pravi morski raki, mladi, brez ščipalnic, na olju prazni, ter jih postavil pred me. Priložil je vilice in nož.

(Dalje prihodnjič.)

Royal Bakery
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR, lastnik.
1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinjke, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Phone Lawndale 4872
Dr. Otis M. Walter
ZDRAVNIK IN KIRURG.
4002 W. 26th Street Chicago
Uradne ure od 1. do 6 pop. izvzemši nedelje.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO **MERKUR**
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

TIPI KITAJSKIH "BANDITOV"

Na slikci sta mlada kitajska vojaka, kakršni so se upirali japonski invaziji v Mandžuriji. Japonska tiskovna propaganda je širila v svet vesti, da so se prave kitajske čete umaknile največ brez boja, japonski vojaški oddelki pa so imeli opravka le z "banditi". Japonci take "bandite" še vedno love po Mandžuriji.

Prihodnjo nedeljo v dvorano ČSPS

kjer boste videli "tri vaške svetnike" in se amejali njihovim skrbem ter zagamam.

Chicago, Ill. — Prihodnjo nedeljo vprizori dramski odsek kluba št. 1 v dvorani ČSPS. Na 1126 W. 18th St. znano popularno burko v treh dejanjih "Trije vaški svetniki". Nekaj informacij o nji dobite v oglasu v tej številki, priobčen na 3. strani.

V Ameriki bo ta igra zdaj prvič vprizorjena. Slovenski starokrajski odri jo morajo vsled njene privlačnosti pogosto ponavljati. Januarska številka ljubljanske revije "Svoboda" piše o tej igri med drugim:

"Trije vaški svetniki so kmečka šala, slična vsaj po ideji Cankarjevemu 'Pohujanju'. Predstavlja tri člane 'Društva za zaščito javne morale', ki so pa vsi baje nezakonski očete otroka neke bivše dekle v tej vasi, 'Črne Lize'. Ta dekla stanuje že mnogo let neke za hribi in radi obvestila, da se je redil tam nezakonski sin, ki mu je oče vsak od teh treh vaških 'svetnikov', plačujejo vsi trije že 16 let mesečno skupno 1300 Din. 'elementov' za tega otroka. Ker dobi končno menda njih društvo v roke ljubavna pisma Črne Lize, je strah in trepet med njimi, da se njihova ljubavna razmerja ne razkrijejo. Po raznih zapletljajih se ugotovi, da Črna Liza sploh nobenega otroka ni imela in so ji ti vaški 'svetniki'—člani 'Društva za zaščito javne morale'—plačevali vse 'elemente' radi slabe vesti.—K tej osnovni ideji so avtorji pridejali še celo vrsto dogodkov, ki niso nezanimivi — hčerka-učitelj, ženin Jakec izza hribov, zamenjava nevest, spopad staršev, srečni konec za dva ženina in tri vaške 'svetnike'—tako da celotna fabula prav pošteno in z ne ravno slabim humorjem ironizira vaško življenje in nehanje."

Vloge so v dobrih rokah. Imena igralcev ter igrali so vam razvidna iz omenjenega oglasa. Režijo vodi Andrew Miško, kateri ima tudi vlogo vaškega "svetnika" župana Porente.

Predstava se prične ob 3.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

SLOVENEC PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR
3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca.)
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

"Veleja" v Springfieldu

Springfield, Ill. — Klub št. 47 JSZ. vprizori v nedeljo 13. marca v Slovenskem domu tri-dejansko dramo "Veleja". Ta predstava bo nekaj posebnega za našo naselbino. Igralci se za nastop pridno pripravljajo. Več v poznejših poročilih.

P. O.

Pustna zabava in predstava

La Salle, Ill. — Veselih novic kar se delavskih razmer tieče ni. M. & H. zink kompanija je znatno znižala plače. Marquette cement kompanija jih je tudi že večkrat reducirala. Zasluzka je torej malo in lokalna trgovina je pod ničlo. Alpa cement kompanija je obnovila obrat 25. jan. 200 delavcev je bilo pozvanih nazaj, listi pa so temu dogodku zapeli več kolon slave. Včas bi tega niti ne omenili. Danes pa je izredna novica, če kje kaka tovarna pozove nazaj par sto delavcev.

Do 29. jan. smo imeli prav milo zimo. Za revnejše sloje, ki nimajo s čim kupiti kuriva, je tako vreme blagoslov. Tolažimo se tudi, da gre zima h koncu, kmalu bo tu pomlad in morda nekoliko boljši časi Morda.

Ker se ni vseh dni konec, mislimo tudi na zabave. Na pustni torek 9. feb. jo priredi Slov. samos. pod. druš. Edinost. Prične se ob 7. zvečer v Slov. nar. domu. Ob tej priliki bo vprizorjena veseloigra "Stari grehi", ki bo v La Sallu zdaj prvič na odru. Ta igra je fina komedija in vas bo zanimala. Vsakdo se bo lahko pošteno nasmejal. Vloge imajo dobre moči, ki imajo že skušnje in mnogo vaje v slovenski dramatik.

Vstopnina bo samo 35c za osebo. Vstopnice dobite pri vseh članih društva. Po igri bo zabava v spodnjih prostorih. Spored vključuje tudi razne plesne in druge tekme. Tako bomo mi zaključili letošnji predpust. —

Član "Edinosti".

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

Razni načini bojev zoper krizo
Springfield, Ill. — Depresija se tudi nas ni ognila. Kdo je še med zaposlenimi, se šteje srečnim, ako dela vsaj nekaj ur na teden. Delavci so zbegani. Ne vedo, kam bi se obrnili. Zadnjič so komunisti napovedali gladovni pohod pred mestno hišo in agitrali zanj s posebnimi letaki. Nato smo čitali v listih, da se bo policija pripravila na vse. Če treba, bo rabila tudi plinske bombe, toda na napovedani dan demonstratov ni bilo. Komunisti so si z grozilnimi letaki dobili le nekoliko reklame dvomljive vrednosti. Ko to pišem, širijo zopet letake s pozivom na gladovni pohod. Sklicujejo tudi seje pod

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

"Ne, ne, teta; gospod abbe je tukaj."

Pohitela je, da ji ga predstavi.

"Gospod abbe Pierre-Froment — prince-sa Bocanera."

Izvršil se je ceremoniozen pozdrav. Princesi je moralo biti blizu šestdeset let, a stela se je tako, da bi jo imel človek od zadaj lahko za mlado gospo. Ali to je bila njena zadnja koketerija; njeni lasje, še gosti in čvrsti, so bili popolnoma beli, le obrvi v podolgastem obrazu z globokimi gubami in velikim, samovoljno izražujočim nosom njene obitelji, so bile črne. Lepa ni bila nikdar in dekleta je ostala, ker je bila smrtno užaljena, da si je bil grof Brandini izvolil Ernesta, njeno mlajšo sestro. Takrat je bila sklenila za vse čase, da bo njene radosti le v zadoščeno podedovanega pomona na ime, ki je njeno. Bocanere so imeli že dva papeža iz svojega rodu, in upala je, da ne umrje, preden ne bo kardinal, njen brat, tretji. Postala je njegova tajna gospodinja, in ga ni več zapustila; pazila je nanj, svetovala mu je, go-spodovala je v hiši in delala je čudeže, da bi zakrila polagan propadanje, ob katerem se jim je udirala streha nad glavami. In le zaradi politike je vsak pondeljek sprejemala nekoliko zaupnih prijateljev, ki so vsi pripadali Vatikanu, da je ostal njen salon v črni družbi sila in nevarnost.

Pierre je torej tudi uganil po njenem sprejemu, kako malo pomeni on, mali tuji duhovnik, ki ni niti prelat, zanj. To ga je še bolj začudilo in mu vnovič vsililo temno vprašanje: Zakaj so ga povabili? Kaj bi on v tem nizkem zaprtem svetu? Ali vedel je, da je skrajno pobožna in končno je menil, da ga sprejema le iz ozira na vikonta; zakaj tudi ona ni vedela reči nič drugega kakor: "Veseli nas, da imamo ugodna poročila od gospoda de la Choue! Pred dvema letoma nam je pripeljal prekrasno romarsko družbo."

Stopila je naprej in odvedla mladega duhovnika v sosedni salon. To je bila ogromna, četverkotna sobana, prevlečena s starim, rumenim brokatom a la Louis XIV., ki je bil ornamentiran z velikimi cveticami. Zelo visoki strop je bil pokrit s prekrasno opazbo iz poslikanega izrezljanega lesa in je imel nastrop na polja z zlatimi rozetami. Ali pohištvo je bilo neenako. Tu so bila visoka ogledala, dvoje krasnih, pozlačenih mizic na stebrih, nekoliko lepih naslonjačev iz sedemnajstega stoletja, ali vse ostalo je bilo uborno: težka mizica z lestencem v ampirskem slogu bogve odkod, čudne reči, ki so utegnile biti iz kakšnega bazarja, na dragocenem marmorju stebrih mizic pa strašne fotografije. Niti ene zanimive umetnine ni bilo tukaj. Po stenah so visele slike srednje vrednosti. Edina izjema je bila obisk Marije od neznanega slikarja iz štirinajstega stoletja; devica je bila majhna, čiste neznosti kakor desoletno dekle, v tem ko je bil angel zelo velik in krasen ter jo je preplaval z valovjem bleščečih, nadčloveške ljubezni. Nasproti je visela stara obiteljska slika, predstavljajoča zelo mlado, lepo dekle s turbanom na glavi; imeli so portret za Cassio Bocanero, ljubimko in sodnico, ki se je bila s svojim bratom Ercolom in s truplom svojega ljubimca Flavia Corradinija vrgla v Tiberio. Stiri svetilke so s svojo močno in mirno lučjo razsvetljevale pobledele, kakor ob otožnem zapadanjem solnca rumeno ožarjeno, resno, prazno in hladno sobano, v kateri ni bilo videti ne enega šopka cvetlic.

Donna Serafina je takoj s kratkimi besedami predstavila Pierra. In v tihoti, ki je nastala, ko so nenadoma obmolknili vsi razgovori, je občutil, kako so se obrnili vsi pogledi nanj kakor na obljubljeno in pričakovano zanimivost. Navzočih je bilo komaj deset oseb. Med njimi je bil tudi Dario. Stojel se je pogovarjal z malo princeso Celijo Buoniovanni; njena spremljevalka, stara sorodnica, se je polglasno zabavala s prelatom monsinjorom Nanijem. Teh dveh je sedelo v temnem kotu. Pierru pa je najbolj zasumelo v ušesih ime odvetnika v konsistoriju, Morana. Vikontu se je zdelo, ko je bil poslal Pierra v Rim, da mu mora pojasniti posebno stališče onega moža v tej hiši, da se mu ne primerijo zmote. Morano je bil že trideset let prijatelj donne Serafine. To razmerje je bilo nekoč kaznjivo, ker je imel odvetnik ženo in otroke, ali ko je postal vdovec in zlasti pod vplivom časa, so jo vsi oproščali in priznavali ter se je izpremenilo v nekako dolgoleten divji zakon, kakršne posvečuje strpljivost sveta. Ker sta bila oba zelo pobožna, sta si nedvomno zagotovila potrebni opustek. Morano je sedel na prostoru, ki je bil že več kakor četrto stoletja njegov, poleg kamina, dasi še ni gorel ogenj v njem.

Potem, ko je bil Pierre močje in brez šuma sedel na stol poleg don Vigilijs, je Dario glasno nadaljeval povest, ki jo je bil pripovedoval Celiji. Bil je čeden mož srednje velikosti, vitek in eleganten, rjave, pazno negovane polne brade, tor je imel zelo dolgi obraz in močni nos plemena Bocanera; ali

poteze njegovega obličja so bile blažje, kakor hladne vled stoletnega alabljenja krvi.

"O, lepota," je ponavljal s poudarkom, "čudovita lepota!"

"Kdo je to?" je vprašala Benedetta, pristopivša k njemu.

Celia, ki je bila podobna nadnjo viseči mali Devici, se je nasmehnila.

"O, draga moja, ubogo dekle — delavka, ki jo je Dario danes videl."

In Dario je moral še enkrat pričeti s svojo povestjo. Šel je bil skozi tesno ulico pri trgu Navona, ko je opazil na nekem stopnišču sedečo veliko, krepko dekle dvajsetih let, ki je glasno ihtelo. Največ ginja od njene lepote, se ji je približal in po dolgem izpraševanju izvedel, da je delala v hiši, kjer je bila tovarna za vošene bisere; ali danes je tovarna ustavila delo, delavnica je bila zaprta, ona pa se ni upala domov k staršem, ker je bila tam beda prevelika. Pri tem je ob poplavi solza dvignila svoje lepe oči, tako da je končno vzel denarnico iz žepa. Takrat pa je planila kvišku, vsa rdeča in zmedena; skričala je roke v suknji in ni hotela ničesar vzeti; ali če hoče, da gre lahko zanj in da kraj njeni materi. Potem je urno odhitela proti Angelskemu potmu.

"O, bila je lepota," je ponavljal, z obrazom kakor zamaknjen, "čudovita lepota!... Večja od mene, krepka pa vendar vitka — vrat kakor boginja. Prava antika, dvajsetletna Venera — brada nekoliko močna, usta in ustnice skrajno pravilne, oči — o, te čiste, velike oči! In nič na glavi, kakor krono svojih težkih, črnih las — bleščeč obraz, kakor pozlačen od solnca!"

Vsi so poslušali vzhiceni, s tistim veseljem nad lepoto, ki si ga je bil Rim kljub vsemu še ohranil.

"Teh lepih deklet iz tvojega ljudstva je od dne do dne manje," je dejal Morano. "Človek lahko prehodi vse Trasevere, ne da bi srečal le eno. Ali to dokazuje, da je vendar še ena na svetu, vsaj še ena."

"A kako je ime tvoji boginji?" je Benedetta smehljaje vprašala; dobro se ji je zdelo in vzhicena je bila kakor ostali.

"Pierina", je odgovoril Dario in se je tudi nasmehal.

"In kaj si storil z njo?"

Lice mladega moža pa je dobilo izraz neugodnega občutka in strahu, kakor otrok, ki naleti pri igranju na grdo žival.

"Oh, ne govori o tem, bilo mi je dosti žal... Taka beda, da bi človeku kar slabo prišlo!"

Iz radovednosti je bil šel za njo na drugo stran Angelskega gradu do novega dela mesta, ki je zgrajen na Prati del Castelo; in tam, v prvem nadstropju zapuščen, še komaj suhe, a že trhle hiše, se mu je prikazala srušena slika, od katere mu je bilo še zdaj slabo: Cela družina, mati, oče, star, bolan stric, več otrok je skoraj umiralo od lakote in gnilo v nesnagi. Posluževal se je pri tej povesti najblažjih izrazov s kretinjo roke se je hotel ubraniti grozne vizije.

"No, gledal sem, da sem izginil. In jamčim Vam, da me ne bo več tja."

Hladno in tiho je bilo okrog. Vse je bilo v zadregi in je grajaje zmajevalo z glavami. Morano je z bridkimi besedami dolžil roparje, one iz Kvirinala, da so edini vzrok vse bede v Rimu. Ali se ni govorilo, da hočejo poslanca Sacca, tega spletkarja, ki se je bil kompromitiral že z vsakovrstnimi sumljivimi pustolovščinami, napraviti za ministra? To bi bil vrhunec predrznosti, nedvomni bližnji bankrot.

Le Benedetta, ki se je ozrla na Pierra, misleča na njegovo knjigo, je zašepetala:

"Ubogi ljudje! Kako žalostno! Ali zakaj se ne bi še enkrat pogledalo k njim?"

Pierru, ki je bil začetkoma razmišljen in ni bil v svojem elementu, je Darieva povest do globoko pretesla. Zopet je preživel svoje apostolsko delovanje sredi bede v Parizu; močno usmiljenje ga je obšlo, ko je takoj ob prihodu v Rim naletel na podobno trpljenje. Nehotel je dvignil glas in dejal:

"O madame, pojdimo skupaj tja! Odvedite me tja! Ta vprašanja me močno vabi-jo."

S tem je obrnil pozornost vseh nase. Začeli so ga izpraševati; čutil je, da so bili vsi radovedni, kakšen je bil prvi vtisk, ki ga je dobil, kaj misli o mestu in kaj o njih. Rima ne sme soditi prenačljeno po tem, kakršen se zdi od zunaj. Kaj je videl? Kako se mu je zdelo?

Uljudno se je oprostil, da ne more odgovarjati, ker ni videl ničesar in še ni zapustil hiše. Ali tembolj so silili vanj; imel je jasen občutek, da hočejo pritisniti, prisiliti ga na občudovanje in ljubezen. Dajali so mu svete, rotili, naj ne da, da bi vplivala nanj fatalna razočaranja; potrpi naj in počaka, da mu razkrije Rim svojo dušo.

"Kako dolgo mislite ostati pri nas, gospod abbe?" je vprašal uljuden, blag in jasen glas.

Bil je monsinjor Nani. Sedel je v temi in se šele prvič oglašil. Pierru se je večkrat zdelo, da ne odvrne prelata pogleda, svojih modrih, izredno živahnih oči od njega, v tem ko je bilo videti, kakor da pazno posluša počasno blebetanje Celijine tete.

Preden je odgovoril, ga je pogledal. V svojem svetlordečem obrobjenem talarju, z višnjem okrog bokov ovitih pasom je bil s svojim še plavimi lasmi, z raznim, finim nosom, z izredno nežno, a vendar izredno krepko začrtanimi usti s čudovito belimi zobmi videti mlad, čeprav je že prekoračil petdeseto leto.

(Dalje prihodnjič.)

Ženstvo v preteklosti in sedanosti

Po raznih virih priredila Anna P. Krasna

(Nadaljevanje.)

Najsi je bilo življenje teh prvih predstavnic v moralnem oziru kakršnokoli, gre vendar prav njim zasluga, da je moški svet po dolgem času vendar le dognal, da ima tudi ženska razum. Dovolil ji je vstop v svoje literarne krožke, kar je bil poseben privilegij, če se pomisli, da najstarejši filozofi in pisatelji niso dovolili svojim ženam da bi sedele z njimi pri isti mizi. Precej takih mož beleži tudi novejša zgodovina.

Stare Grkinje, paganke, so bile v svoji dobi najagilnejše v literarnem udejstvovanju in v stremiljenju po znanju sploh. Spartanke so bile nadarjene za gospodarsko vodstvo doma in države in celo godbeni talent jim pripisujejo nekateri, a v literaturi se niso udejstvovali. V Sparti je bil višek vsega stremiljenja posameznika, ženske ali moškega, patriotizem. Stare Rimljanke tudi niso pustile za seboj sledov klasične nadarjenosti. Kakor Rimljani tudi one niso bile kreativne — posnemali so Rimljani precej, a lastnega niso znali ustvarjati. V tem so jih Grki daleč presekali. Sicer je bilo v času Horaca precej literarne ambicije, skoro nekaj podobnega današnji literarni maniji, ko hoče biti vsak pisatelj, posebno v Ameriki, kjer cvete šablonska literatura kakor jesenska ajda, to da tudi v tej dobi ne srečamo posameznika, ki bi se mogle meriti z grškimi pesnicami in pisateljicami. Vendar pa najdemo mnogo talenta in intelekta ter nagiba, če ne k ustvarjanju literature same, pa k gojenju iste. Literarni krožki, ustanavljanje šol, knjižnic in študiranj grških filozofov je bilo precej udomačeno med bogatejšimi sloji žensk paganskega Rima, starega in imperialnega. Rimljani so bili v izobraževanju svojih hčera celo praktičnejši od Grkov. Izobrazbo mladih žensk so jemali v poštev tudi iz materialnega vidika, ker je često imela vrednota dote, če ne popolnoma pa vsaj deloma. Pa tudi paganke same niso hotele zaostajati za moškimi svetom. To je razvidno že iz dejstva, da čim je pričel misliti in študirati, ter se deloma in polgoma literarno udejstvovati Rimljan, je bila poleg tudi Rimljanka.

Propadanje Rima je imelo poguben vpliv na vsako miselnost, moško ali žensko, zato vidimo, da so se mnoge krepstele, talentirane in visoko nabrazene ženske "spreobrile" in postale kristjanke. Odtod prve intelektualne delavke v krščanski religiji. Tu tudi dobi religija nekakšno premoč nad ženskim intelektom in literaturo spisana po ženskah služi skoro izključno veri. Skozi ves temni vek, okrog deset stoletij — je posvečen literarni talent ženski religiji. Nasprotno izjeme so redke. Pozabiti seveda ne smemo, da se je tudi moški literarni talent močno nagibal v to smer. Doba renesance je prinesla precej spremembe, vendar ne tolike, ko bi se znabiti zdelo na prvi pogled. Literarno življenje se je močno poživilo v tem času, a temni vek je pustil znatno sledi za seboj in krščanska vera je imela precej močan vpliv na literarne delavke in delavke. (S krščansko vero mislim vse različne pceppljene sekte te vere in ne izrecno rimsko-katoliške, ki je pravtako odcepek prvotne krščanske ali boljše kristjanske vere.)

Karkoli že dolgujemo renesanci glede zopetnega razmaha literature in umetnosti, je brez dvoma prav tolikšne vrednosti za ženski svet kot samostojno skupino, kakor za razvoj kulture v splošnem. V tej dobi so

se pojavili nekateri dobri zagovorniki žensk v literarnem svetu. Izdanih je bilo nekaj knjig, v katerih se je na način tistih časov skušalo omiliti splošno nizko naziranje napram ženski miselnosti in žensku sploh. V nekaterih takih knjigah je bilo navedenih mnogo imen zgodovinskih žen, s čimer so hoteli avtorji knjig dokazati, da ženske tudi posedujejo miselni intelekt prav tako kakor moški. Ženske same so zagovarjale in včasih precej povzdigovale svoj spol. Tako je spisala Benečanka Lucrezia Marinelli knjigo "The Nobleness and Excellence of Women and the Imperfections of Men". Bila je seveda smatrana za naivno, toda nadarjena poetka je imela vseeno precej posnemovalk, ki so menile, da imajo pravico kritiziranja ženske pravtako kakor moški. Moški so imeli v tem vedno prednost in so smatrali, da so oni tisti, ki naj sodijo o kvaliteti ženskega razuma in o vrednosti ali manj-vrednosti žensstva v splošnem, a v dobi renesance je mnogo žena spregovorila razsodno besedo o svojem spolu in o moških. Pretiranosti je bilo kajpada dovolj na obeh straneh, toda začetek je vsak skromen in polen zmot ter pogreškov. Številno žensk, ki so se na en ali drug način udejstvile v literaturi v renesančni dobi je veliko, toda pravi talenti so bili redki, kakor so zmirom, bodisi pri moški ali ženskah. Olympia Morata, Vittoria Colonna, Cassandra Fidelis, Luisa Labe in druge so zaznamovane kot izredni talenti v literaturi. Kot že prej omenjeno, je imela vera močan vpliv tudi v tej dobi

in zato opazimo, da so se pesnice in pisateljice izražale čisto v dokaj religioznem tonu ali pa v etičnem, ki je bil seveda prirojen potrebam in duhu tistega časa. Mnoge talentirane posameznice so tudi študirale stare grške, hebrejske in latinske rokopise, ter iste prevajale, kar je precejšnjega pomena za vso poznejšo literaturo in kulturo sploh. V kratkem povedano, ženske so v tej dobi in potem skoro nepretrgoma imele velik vpliv v literarnem svetu. Literarni saloni so nudili marsikateremu mlademu talentu zavetje in pomoč ter spodbudo k brušenju intelekta, ki je obetal biti uspešen. Vzdržavale so te salone najčeste ženske, ki so se zanimale za umetnost in literaturo. Mnogo škandalov in združenih z zgodovino teh salonov ali kar je ostalo od njih koristnega je vse-kakor vredno svojega priznanja.

Renesančno dobo (kakih dvesto let) smatramo za nekakšen prehod iz srednjega veka in njegove teme. Od tega časa naprej navadno govorimo o modernejši dobi in v tej modernejši dobi srečamo na literarnem polju toliko žensk, da bi samo zbiranje in navajanje imen vze-lo mnogo časa in prostora. Nemogoče je v tej dobi, vsesokol do naših časov izbrati najbriljantnejšo zvezdo, Sappho, ki bi s svojim izrazitim in samostojnim talentom stala nad vsemi drugimi. Marsikatera pesnica modernejših dobe je sicer dobila častni naslov "Sappho" ali "Deseta Muza" in nekatere pisateljice so bile primerjane velikim in slavnim moškim literatom, kljub temu pa je težko

OBOJE JE NEPOŠTENO

Na tej sliki sta Mr. in Mrs. Harry Glemby. V njun dom v New Yorku so udri umovirji ter jima odnesli za \$350,000 draguljev. Mr. Glemby je milijonar, velik lastnik tovarov. Mi tatvin ne odobravamo, niti ne sistema, ki dopušta, da sta lahko kak Glemby in Mrs. Glemby okrašana z dragulji v vrednosti do pol milijona dolarjev, med tem ko njuni delavci stradajo kruha.

V AZIL

je povest brezdomca, izgaranega, starega brezposelnega delavca, kateremu je cesta dom. prenočišče kjerkoli in ki dobiva hrano v azilu, ki ga vzdržuje dobrotelost. Povest tega brezdomca, kakršnih je danes stotisoče, je spisal Louis Beniger

SESTNAJST drugih povesti, OSEM opisov in člankov, DVA-NAJST pesmi, OSEMNAJST informativnih spisov in statističnih podatkov, PETINPETDESET slik, portretov, ilustracij in mnogo drugih raznoterosti vsebuje sedemnajsti

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR
LETNIK 1932.

VSI, KI SO GA ČITALI, SE O NJEMU POHVALNO IZRAŽAJO.

STANE \$1. KOLEDAR JE VEZAN V PLATNO.

Za večja naročila POPUST. — Pišite na naslov:

"PROLETAREC", 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

določiti eno samo kot najodličnejšo, najboljšo. Mnoge so bile briljantne in izredno talentirane, nekatere so se povzpele visoko v verzih, druge v prozi. Udejstvovali so se na vseh poljih literature, v klasični, v fikciji, v dramati in komediji, v mladinski literaturi (tu posebno mnogo), v pisanju zgodovinskih in znanstvenih del, prevajanju, v sestavljanju slovarjev, v člankarstvu in pisanju razprav itd. Toliko pomembnih in omembe vrednih imen se vrsti od renesance do naše moderne dobe, da se ni mogoče spuščati niti v navajanje najpomembnejših, ker bi to vzelo precej več prostora nego je namenjenega za te članke. Označila bom le nekatere, da se tako vsaj površno seznanimo z njih deli ozir. načinom udejstvovanja, ter tako doznamo koliko je napredovalo ženstvo v literaturi od časa davne, prve predstavnice Sapphe.

(Dalje prihodnjič.)

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

FEBRUAR.

BRIDGEPORT, O. — Priredba kluba št. 11 JSZ na pustno soboto 6. februarja.

SHEBOYGAN, WIS. — Klub št. 235 JSZ vprizori v nedeljo 14. februarja v Fludernikov dvorani igr "Lah-zdravnik".

WEST ALLIS, WIS. — Domača zabava kluba št. 180 JSZ. v Kraljevi dvorani v soboto 20. februarja.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 7. februarja v dvorani ČSPS.

MAREC.

DETROIT, MICH. — Angliško poslušajoči odesk kluba JSZ ima priredbo dne 6. marca v Slov. del. domu.

SPRINGFIELD, ILL. — Klub št. 47 JSZ vprizori v nedeljo 13. marca v Slov. domu dramo "Veleja".

CANONSBURG, PA. — Konferenca JSZ. za zapadno Penno v nedeljo 27. marca v dvorani dru. Postojalska Jama SNPJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 27. marca prireditev kluba št. 1 v dvorani SNPJ. Varijetni spored izvaja angliški odesk kluba.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 27. marca koncert soc. pevskega zbora "Naprej" v S. S. Turn dvorani.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 24. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 16. aprila koncert "Zarje".

MAJ.

MILWAUKEE, WIS. — Prvomaj-ska proslava kluba št. 37 JSZ. v nedeljo 1. maja v S. S. Turn dvorani.

CLEVELAND, O. — Dne 1. maja prvomaj-ska slavnost v Slov. nar. domu.

"New Leader"

angliški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročni-na \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angliški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga št. Naročite si ga tudi vi. Naročni-ne zanj sprejema "Proletarec".

GLAS O AMERIŠKEM DRUŽINSKEM KOLEDARJU ZA LETO 1932

O našem Ameriškem družinskem koledarju so listi in revije v stari domovini povečini vsa leta sem molčali ali pa ga na kratko zabeležili, pa čeprav smo nekajkrat poslali mnogim listom in revijam koledar v oceno. Vemo tudi, da so na koledar pozorni mnogi literati v našem kraju in da so tudi učenjske revije s pozornostjo vselej pregledale naš koledar, do kakih resnih poročil pa v meščanskih listih ni prišlo. Zabeležili in poročali pa so o koledarju naši starokrajski delavski listi, včasih obširneje, včasih bolj skopo.

Letos pa je mladi književnik Ludvik Mrzel v stari domovini napisal o našem koledarju poročilo in ga objavil v ljubljanskem dnevniku "Jutro" (dne 28. decembra). Članek je napisan iskreno in utegne zbuditi pozornost, žal le, da je natisnjen na takem mestu, da kar težko "pade človeku v oči". Ludvik Mrzel (Frigid) je napisal pod naslovom "Slovensko slovo v Ameriki" tako le poročilo:

"Naša kritika ima bolj poredko priliko, da bi se ukvarjala z ocenjevanjem slovnostnih proizvodov ameriških rojakov. Če izjavimo poročila, ki jih je nedavno prinesel naš dnevni tisk o senzacionalnem angleškem delu Slovenca Louisa Adamiča "Dynamite" (ta stvar se za dogledni čas pripravlja tudi v srbsko-hrvatskem prevodu), in pa poročilo o najnovejši pesniški zbirki Ivana Zormana, smo s tem za dolgo dobo označili vso pozornost, ki jo naša javnost posveča slovenskemu slovu v Ameriki. Krivda za to našo površno informiranost o književnem prizadevanju naših ameriških rojakov leži v veliki meri tudi v načinu njihovega kulturnega življenja. Naši ljudje, ki se literarno udejstvujejo v Ameriki, praviloma skoraj nikoli ne izdajajo knjig; njihove novele, pesmi in vse to ostane zmerom samo po dnevnih in po tistih nekaj revijah, ki jih premorejo; knjige izhajajo zelo poredkoma in tako človek v domovini nikoli ne more priti do približnega pregleda o teh stvarih. Zato pa so za nas—in za naše izseljence—toliko večjega pomena koledarji, ki jih različno usmerjene slovenske kulturne korporacije v Ameriki izdajajo vsako leto in ki so—vsak v svojih razmerah in intencijah—vsako leto majhne revije slovenskega slovnostnega prizadevanja onkraj Oceana.

Ameriški družinski koledar, ki ga pod uredništvom Franka Zaitza izdaja vsako leto Jugoslovanska delavska tiskovna založba v Chicagu, je po svoji smeri sicer nekakšen socialistični književni in družinski almanah, toda dejstvo, da ga tudi svobodnodelski in katoliški usmerjene kulturne in podporne enote uporabljajo za objavljanje svojih poročil, mu daje neki širši, nacionalni značaj. Predvsem pa je ta koledar vsako leto v resnici prava revija slovenske književnosti v Ameriki in ima zavaljo tega za nas še toliko večji pomen. Poleg raznih

organizacijskih poročil prinaša ta koledar tudi letos celo vrsto pesmi in novel, ki nam nudijo bogat in pisan razgled po življenju in borbah naših Američanov in ki so po večini dragoceni dokumenti, da se je naš človek v Ameriki—morda—po trpljenjih, za katere mi nismo nikoli vedeli—priboril do dostojnega mesta, tudi kar se tiče kulturnih in literarnih vrednot.

Slovinci, ki se v Ameriki slovnostno udejstvujejo, so razen nekaj redkih izjem—sami delavci. Njihova književnost je v pravem pomenu besede proletarska in človek lahko ob teh njihovih stvarih kaj hitro pride do spoznanja, da njihovo delo tudi po kvaliteti in idejni resničnosti prekaša pretežno večino tako zvanega proletarske književnosti pri nas. Poleg I. Molke, prvaka naše ameriške literature, se nam tu predstavlja še cela vrsta manj znanih, pa zato ne ravno manj pomembnih imen. Dve ženi sta med njimi, katerih novele bi se lahko moško kosale s proizvodi marsikaterih v literaturi dobro zapisane žene pri nas: Katka Zupančič in Anna P. Krasna. J. Oven pa I. Jontez sta kakor dva pola: prvi je čisto iz srede gospodarskih in tehničnih triumfov in debaklov sodobnega časa, drugi je še zmerom čist, preprost slovenski fant, ki ga bo zmerom, pa naj pobegne še tako daleč na tuje, spremljala domača vas pod Karavankami, mlin ob potoku in nageljni na oknu. V vseh zvezi občutje močnega, aktivnega človeka, ki je sredi dela in stvari (A. Slabe, J. Zupančič, L. Beniger, Fr. S. Tauchar), občutje, ki je dragocen dosežek k ustvarjanju našega sodobnega, novega človeka.

Slovnostno delo naših ameriških rojakov bi zaslužilo na vsak način malo več naše pozornosti.

L. M. Fri."

Tako je poročilo Mrzela, ki je sam zastopal v koledarju s črto "Granični tlak". To je iskreno in toplo priznanje našemu koledarju, vsem njegovim sodelavcem in priznanje kvalitete in idejne moči onih že ne več tako redkih naših ljudi tostran Oceana, ki pišejo.

Naj bi to priznanje dalo literarnim našim delavcem moči in veselja za nadaljnje delo pri ustvarjanju slovenske literature v Ameriki.

Poročilo S. H. P. D.

Johnstown, Pa. — Slovensko hranilno in posojilno društvo v Franklin-Conemaugh, Pa., je s 1. jan. stopilo v sedemnajsto leto obstanka. Delo, ki ga je izvršilo v tem času, je ogromno.

Sistemi poslovanja takih ustanov so primeroma skoro vsi enaki, razlika pa je, kdo jih lastuje. Nekatera hranilna društva lastujejo večinoma posamezne družine in njih sorodniki, ki imajo monopol nad vsem premoženjem. Pri tem društvu, ki ga lastuje delavstvo, odnosno delničarji, ki polagoma zbirajo od dolarja do dolarja, imajo kontrolno članstvo. S pomočjo

take ustanove prihranijo nekaj kar jim pride zelo prav zlasti v časih, kakor so sedanj.

Sistemi te ustanove je: delničarji potom glasovnice izvolijo v mesecu decembru vsakega leta iz svoje srede 15 direktorjev, izvoljeni direktorji pa izberejo izmed sebe upravni odbor, to je preds., podpreds., tajnika, pisarnikarja in blagajnika. Vsakemu je dana prilika, da je voljen, ako je predlagan kandidatom katerih je 30. Vsak izmed teh mora biti delničar predpisano dobo (3 leta) z ne manj kot 5 delničarji.

Iz poročila državnega izvedenca od State Banking Dep't. iz Harrisburga pod čigar strogo kontrolo so zlasti hranilna društva, ki vse poslovanje pregledajo dvakrat na leto, je razvidno, da je ta naša ustanova stoodstotno solventna, kljub depresiji. To je gotovo vesel pojav za vse delničarje. Res je, da so nekateri, ki so si na davili posojila na svoja posestva, zaostali z vplačili, to pa še ne pomeni, da bo društvo propadlo, kakor so hoteli nekateri šepetati na uho gotovim delničarjem z namenom: uprizoriti naval, kar pa se jim ni posrečilo. Ustanova je trdna kakor je bila in ko hitro se razmere izboljšajo, ima vse pogoje za še večjo porast, pred vsemi drugimi privatnimi denarnimi zavodi. Značilno je tudi to, da je v poročilu od Bldg. & Loan Association of Pa., da ni v tej krizi v celi Pennsylvaniji niti eno hranilno in posojilno društvo propadlo, medtem ko je že mnogo privatnih bank šlo po gobe. Ta dejstva govore dovolj glasno, da taki zavodi bi morali imeti med delavstvom največ zaupanja.

Hranilno in posojilno društvo Franklin-Cgh. uraduje v svojem poslojpu (preje Conemaugh Deposit Bank). Ima tajnika stalno uposlenega. Premoženje znaša nad \$300,000. Denar posojuje le na prvo vknjižbo na posestva, kar se smatra kot najboljšo garancijo za nalaganje ljudskega denarja.

Za leto 1932 so bili izvoljeni sledeči direktorji: Anton Gabrenya, Frank Podboy, Andrew Vidrich, Martin Baretinčič, Joseph Turk, Martin Jager, John Brezovec, Frank Zalar, Frank Pristow, Frank Cuček, Frank Pavlovič, John Lupek, Jakob Gabrenya, Louis Stierle in Jakob Puntar.

Izmed teh so odborniki: Andrew Vidrich, preds., Frank Pristow, podpreds., Ant. Gabrenya, tajnik, Jos. Turk, zapisnikar, in Frank Podboy, blagajnik.

Direktorij zboruje vsak četrty četrtlet v mesecu ob 8. zvečer v uradnih prostorih. Prihodnji občni zbor delničarjev se vrši dne 28. jan. zvečer, na katerega so vabljeni vsi delničarji, kateri se zanimajo za napredek in korist te ustanove.

Andrew Vidrich.

Novi upravni odbor "Proletarca"

Na občenem zboru dne 29. jan., katerega tvorijo člani eksekutive slovenske sekcije JSZ., so bili v upravni odbor "Proletarca" za leto 1932 izvoljeni sledeči: Frank Alesh, Anton Gaden, Filip Godina, Andrew Miško, John Olip, Joško Oven in Fred A. Vider. Na novo izvoljena sta Filip Godina in Andrew Miško. Godina je bil do predlanskega leta, ko je odklonil kandidirati, vseskozi v upravni odboru. Letos je spet sprejel nominacijo. D. J. Lo-

trich in Vinko Ločniškar, ki sta bila v upravnem odboru prošlo leto, nista več kandidirala.

Delo in sklepi socialistične konvencije v Ohio

Bridgeport, O. — Na konvenciji soc. stranke države Ohio je bila posebno mladina dobro zastopana. Razprave so bile stvarne. Delegacija je nominirala kandidate za državne urade in sprejela potrebne zaključke z ozirom na kampanjo. Izvoljen je bil poseben odbor, v katerem je tudi S. Siskovich.

Konvencija se je izrekla za bojkotiranje kalifornijskih produktov, dokler bosta Mooney in Billings v ječi. Dalje je bilo sklenjeno, da se znova pošlje deputacijo v glavno mesto Columbus s predlogi za državno odpravo brezposelnim.

Iz Pennsylvanije je bil navzoč S. James H. Maurer, ki je dal delegaciji dobre nasvete in jo bodril. Pojasnil je tudi potek prošle volilne kampanje v Readingu, kjer sta se obe kapitalistični stranki združili v namenu, da porazita socialiste. Meni je najbolj ugajalo navdušenje in udejstvovanje mladine. Pri nas so eni mnenja, da se ne bi smela zanaati za take stvari.

Sešel sem se ob tej priliki z mnogimi sodrugi in prijatelji. Na enem obisku, ki sva ga napravila z Jauhonom, se je naš prijatelj naročil za celo leto na "Proletarca", nato sva jo mahnila na sejo kluba št. 27, katero je spretno vodil njen predsednik S. Poljšak. Tudi tu sem videl dosti naših delavcev. Dali so mi besedo in se smejali, ker jaz ga "rad lomim", kakor pravimo po domače. Posebno v družbi veselih sodrugov in sodrugic se človek razigrano počuti.

Iskal sem tudi Barbiča, a on tisto svojo "deset tisoč" kar tako čudno rona, da ga težko najdeš. Drugače je v metropoli sam ne vem kako bi dejal. Ljudi premalo poznam, da bi mogel napraviti sodbo. Vem le, da so na delu stranke in stranke za velike in male stvari. — Joseph Snoy.

Maškaradna veselica "Venere"

Milwaukee, Wis. — Društvo "Venere" št. 192 SNPJ. priredilo ste vabljene vsi. Kdor se je udeležil prejšnjih "Venerij" prireditve, da so naše zabave res zabave. Odbor se bo tudi zdaj potrudil, da udeležencem postreže kolikor najbolj mogoče. Vstopnina je samo 25c. Pričetek zabave ob 8. di v soboto 6. feb. v S. S. Turn Hall (spodnja dvorana) velika maškaradna veselica, na kakevečer. — Mary Schuler.

Zanimiva maškarada "Nade"

Chicago, Ill. — Maškaradna veselica ženskega druš. "Nada" št. 102 SNPJ. v soboto 30. januarja je napravila na udeležence prav dober vtis. Med maskami smo videli boljše izbire kakor prejšnja leta. Prav dobro je bil zadet Gandhi, dalje sta vzbujala pozornost Mooney in Billings, Mother Jones, brezposelni delavec, "prestopno leto" in mnogo drugih.

Udeležba je bila za te čase obilna in zabava prvotna. —

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v seznam.)

If you want to read unbiased, truthful news and editorials that have the welfare of the public as the first consideration, SUBSCRIBE TO

THE MILWAUKEE LEADER
The only English Socialist Daily in America
540 W. Juneau Ave. Milwaukee, Wis.

SUBSCRIPTION RATES:
One year \$6.00—Six months \$3.00—Three Months 1.50

Michigan Socialist Convention

About ten comrades from the Jugoslav branches JSF attended the Michigan Socialist convention on Saturday January 23, at 69 Erskine St., Detroit. The opening began with a short play staged by the YPSL of Detroit. A declamation was given by a young lady that made quite an impression upon those present. She will be on the program sponsored by the English Division of branch No. 114 JSF Sunday March 6. Don't forget this date!

Reports were given by all the secretaries of different branches. The state secretary also submitted his report. Different committees were elected including the nominating committee.

Here is a brief synopsis of the proceedings:

The state secretary will be comrade King. Comrade Bell was re-elected state chairman. At this point the convention was drawn into a lengthy discussion upon the section of the National Constitution stating that any member holding a position in the party, be it either National, State or local, must be a citizen of the United States.

The debate followed was at the point where conscience and constitution conflict. What shall we do? Which shall we follow? Comrade Naesmith and Taylor were in favor to follow conscience, ably assisted by Professor Bergman. Comrades Risenman, Bernstein, Schneider and King where the live wires upholding the constitution, and this carried. For the present time we upheld the rules, but much opposition will be presented at the National Convention of the Socialist Party. Keep an eye on the delegates from Michigan. They are live wires.

Nine members were elected on the state executive committee. Comrade Benedict being one of the nine. This is the only position held by any Jugoslav member in the Socialist Party of Michigan.

John Panzner was nominated for governor of Michigan. Comrade Mrs. Wilson for lieutenant governor. They made short speeches, outlining just what must be done in campaigning for the coming election.

Delegates to the National convention are Bell, Londer, King, Rubinstein and Morris. Here we have a complaint to make. The delegates were not distributed properly, although nothing was mentioned at the convention. The Jugoslav branches received no consideration for representation. At the National convention in Milwaukee our Federation will have one delegate from the entire membership who will have a voice, but not the right to vote.

In Detroit, our members are to blame for not attending and help elect one delegate from our two branches, namely No. 114 and 115 and the English Division of branch No. 114 JSF.

The resolution committee headed by comrade Risenman will prepare resolutions on the following: The Anti-Immigration Law pending before congress, Disarmament, Mooney and Billings affair, Recognition of Russia, protesting the third degree police practice in Michigan, Unemployment Insurance and to do away that clause in regards to citizenship in the constitution of the Socialist Party, giving a member full franchise.

The next meeting of the English Division of branch No. 114 JSF will be held Saturday February 6 at 116 E. Six Mile Rd. All members are urged to be present.

Rugel and Cosen Jr., Detroit, Mich.

A New Contributor

It is almost a year since branch No. 31 JSF of Imperial, Pa., was organized. From our family, four of us are members of the branch. My mother and father also are members of lodge No. 106 SNPJ and sister and I belong to the Lucky Star lodge No. 716.

I am a constant reader of Proletarec, but never made an attempt to write an article for the English page, only once, and that was an announcement for the branch.

There are between 25 and 30 members in our branch. Not very many of these are young comrades. Most

of the people that joined our branch at the beginning with the idea of having a singing society have now dropped out. (What singers they were.) There are still a few disinterested and leaving the branch but are being replaced by new members which have joined our ranks.

Working conditions here in Imperial are terrible. People sigh and talk about hard times, but whose fault is it that they exist? As long as the majority of the people do nothing but talk how bad conditions are and do not organize themselves politically and industrially there can be no hope for a change. Many of them don't care what happens just as long as they have enough to live on today, they say, "why worry about tomorrow".

Our branch cordially invites the younger folks to join its ranks. We must think about the future, comrades! Our parents are not going to live forever and struggle for our food and clothing. We must get together, help wipe out the capitalist system and replace it with a Socialist government.

Just recently, January 16, I attended a mass-meeting held in the Pittsburgh Stadium where Rev. Cox spoke. He is organizing a Jobless Party. Why does he not recognize the Socialist Party or does he just seek personal propaganda for himself?

In the past I have enjoyed reading the articles written by Jane Fratell and Frances Langerhole. Let's hope they continue in this work.

Josephine Jamnick, Imperial, Pa.

Reports and Comments

of the people that joined our branch at the beginning with the idea of having a singing society have now dropped out. (What singers they were.) There are still a few disinterested and leaving the branch but are being replaced by new members which have joined our ranks.

Working conditions here in Imperial are terrible. People sigh and talk about hard times, but whose fault is it that they exist? As long as the majority of the people do nothing but talk how bad conditions are and do not organize themselves politically and industrially there can be no hope for a change. Many of them don't care what happens just as long as they have enough to live on today, they say, "why worry about tomorrow".

Our branch cordially invites the younger folks to join its ranks. We must think about the future, comrades! Our parents are not going to live forever and struggle for our food and clothing. We must get together, help wipe out the capitalist system and replace it with a Socialist government.

Just recently, January 16, I attended a mass-meeting held in the Pittsburgh Stadium where Rev. Cox spoke. He is organizing a Jobless Party. Why does he not recognize the Socialist Party or does he just seek personal propaganda for himself?

In the past I have enjoyed reading the articles written by Jane Fratell and Frances Langerhole. Let's hope they continue in this work.

Josephine Jamnick, Imperial, Pa.

Youth Awakening

In Newburgh, Ohio, branch No. 28 JSF organized an English Division on January 24 at the home of comrade Anthony Zeleznik. Seven new members joined, four of which are girls. A chairman and other officers were elected and as we had no speakers present the meeting was soon adjourned.

From branch No. 28 comrades Frank Ponikvar and Peter Segulin were present for which I thank them in the name of the English Division. I also thank comrade Segulin for donating a dollar towards the welfare of our branch.

I hope that all members will attend meetings regularly, help increase our membership and help every way possible to build an active youth movement in our vicinity.

Joseph Lever, Jr., Newburgh, O.

What Price Ignorance

Since I am one of the many millions of workers unemployed, I am tempted to write some data concerning us and the opinions of the many with whom I come in contact daily. What had aroused my interest a short time ago while being in an employment office was the conversation of a small group of men criticizing our present system of government. One young chap asked "When and how is this depression going to come to an end?" Another fellow (whom I later learned was a Socialist) answered "As soon as the people get wise to themselves". He explained the principles of Socialism and how workers could bring about a six hour work day. He was further asked what the people would then do with their spare time. Most of the men believed the leisure would breed crime.

By this time I joined the conversation and expressed that leisure would not breed ill thoughts if the person was a clear thinker. The time could be spent for constructive material that would elevate the moral standard of life, better minds and better health which would naturally bring about a better government for the people.

They then argued that if the principles of Socialism were accepted, life would not be interesting for since the early history mankind had an object which they wished to attain. Even millionaires, they said were not satisfied with a million dollars but had their object—another million! We told them that it was an instinct found in animals—greed, and under Socialism it would be impossible to accumulate wealth and that workers producing it would have an equal share of the fruit of their labor. As comrade Anna Krasna would say, "What a foolish world". Truly it is a comedy at the expense of the proletariat.

I frequently listen to men who have seen and talk about "those good old days" when a glass of beer was three-cents and all you wanted to eat free. They admit to questions asked that times never were as bad as they are at present. If in those "good old days" they would have recognized the inefficiency of our system of government as they do now and looked into the future and had they joined the Socialist Party, help swell its ranks, there would probably be an amendment in our constitution to protect them when they become unemployed.

As a machine is made of various parts, so is humanity represented by different types of minds. I may safely say that the present industrial crisis is traceable to the fact that the people were ruled by mere fancies. And as long as there was a glass of beer they were satisfied and left the future to take care of itself and it did.

It is human nature to deny one's own fault but how in the world is a person going to admit that a cluster or a patch of thorns are a bed of roses?!

Personally, I admire any individual who after is shown his or her weak points will take them good naturedly and do something about them. On the other hand there is no hope or very little for those who are shown a green pasture and say it's a scene of ugliness. They are not capable of seeing or appreciating the good things of life. Is there any wonder why this type of people fail to see the efficiency of socialized government?!

Anton Turk, Elizabeth, N. J.

Books and Their Uses

Gold is in the mines, waiting for men to dig it out. Golden wisdom is in books, waiting for men to extract and absorb it. The knowledge is there of all the achievements and experiences the human race has accomplished.

Near the shelves of great libraries are minds that need the refreshing and irritating of knowledge.

Who will distribute this knowledge to the thirsty minds of men? Universities in a small scale serve this purpose. Newspapers should do it on a great scale because they reach the masses of men and women.

A desire for knowledge is a sudden feeling of mankind. Every human being whose mind is not debauched will be willing to give what he has to get knowledge. The desire to know is implanted in him at birth.

In our libraries knowledge is obtained from books and often hard to read because of a heavy style. Of the so-called great books, the vast majority would not be read by the average man past thirty, craving knowledge. And it is the man past thirty that most desires knowledge.

It is forced upon children when they do not want it. It is not available for grown men and women, except as the result of effort, almost impossible in one's so busy life devoted to earning a living.

Books, but where will man find time or mental energy necessary to know what they contain.

Meanwhile read good books. Some of you read them through, others don't, and some read all through their life time. Read a good book, and understand its message.

From the cradle to the grave our desire is for knowledge and more knowledge. From the beginning of our thought we ask, where we came from? Why we are here? And as we leave this short life, which is first of all a struggle for knowledge, we ask whither are we going?

The greater the mind the greater the desire for knowledge, the greater the capacity to make use of it.

How should a man read? What should he read? How much should he read? It depends on his mental capacity and his work in life.

The main things in reading is to think. Read carefully and think as you read. The most important thing is not what the book tells you but what it adds to your big or little store of knowledge. The real value of books is in making you think. Man is first of all a thinking, reflecting creature. Knowledge is the basis of thought and reflection and therefore the greatest of earthly possessions. Knowledge is that which we possess and use.

The English division of the Socialist club No. 5 JSF. has a few good books in their library at the Franklin Hall. Do you want to read good a book? Join the English division and you'll be proud of it some day.

Ruth Zabrie, Parkhill, Pa.

Alas! In a land where everybody yearns to be important, a man who seems that way needs no other endorsement.

To broaden your knowledge of the Socialist and Labor movement, read

The New Leader
OFFICIAL ORGAN, S. P.

7 East 15th Street,
NEW YORK CITY, N. Y.

One year \$2, half year \$1, three months 75c.

SORODNIKOM V STAREM KRAJU

boste zelo ustregli, ako jim naročite

"AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR"

Pošiljate izvršimo mi. Posamezen izvod stane za stari kraj \$1.12.

PRIREDBE PODPORNIH IN DRUGIH DRUŠTEV

APRIL.
WAUKEGAN, ILL. — Predstava dram. odseka SND. v nedeljo 10. aprila v Slov. nar. domu.
Opomba: Cena objavam v tej rubriki je \$1.00 za cel čas, to je za datuma priredbe. Vabimo podporni in druga društva, da oglašajo svoje priredbe v listu koloni, katere bo priročna v listu vsak teden.

Private Enterprise Fails

Congress has not yet appropriated a nickel to feed the hungry, but it has passed the Reconstruction Finance corporation bill in jig time. The bill has been signed by the president and is now in force. Charles G. Dawes is at the head of it. He is expected to make things hum, scaring Old Man Depression into fits and encouraging timid little Prosperity to sneak from around the corner.

We wish him joy and success, even though we know that this effort does not touch the fundamental difficulty at all.

While waiting for the new corporation and the alleged superman at its head to do their stuff, it might be well to reflect that the financial institutions turned to the government for help in their time of trouble.

In periods of so-called prosperity, when they are going along swimmingly and making money hand over fist, the big business men are loud and vigorous in their denunciation of "government in business". Even now they are equally loud in their denunciation of the idea that the government should help starving workers who cannot find jobs. Yet they themselves are not only willing but very eager that the government should help investors who are not starving but are likely to lose some of their investments unless Uncle Sam steps in and helps them.

Having sought succor from Uncle Sam for their dollars, they might at least consent to let Uncle Sam give a little succor to starving children.

In the local communities the local governments have been doing a great deal for the hungry—so much that they scrape their bond limits and can do but little more. They need help from the federal government.

It is very notable that, locally and nationally, private enterprise fails, and the government is appealed to.

The people who appeal to the government are of the opinion that they are opposed to Socialism, but they certainly are encouraging the principles of Socialism when they admit the incompetence of private enterprise and appeal to the government.

—The Milwaukee Leader.

Ladies to the Front!

The ladies brigade has been ordered to the front to fight the depression and the San Francisco battalion is the first to go into action. Three hundred began eating their way to victory last week.

The Frisco battalion bears the proud name of "Western Women's 20-30 Club". All members are perfect ladies with hubbies who can fill the purse. They have pledged themselves to eat till it hurts and to buy silk stockings and other things women need regardless of consequences. Nothing will deter them from their grim enterprise.

Their program requires each of the 300 to eat at least one extra slice of bread per day with butter and to eat every day a full noon-day meal; to buy an extra pair of silk hose each week; also a new frock, and then a new hat, if possible. The ladies began their arduous task the day following their decision and they urge all others of their class to follow their noble example.

So in Frisco extra bread and butter is disappearing down feminine throats, full noon-day meals take the place of tea and talk, and storekeepers are busy supplying extra raiment for the Amazon warriors against General Depression. The enemy staggered under the impact of the first offensive and more ladies, armed with bread and butter, enlisted for the patriotic struggle. Silk hose, hats and frocks were left on the field but more ammunition is being rushed to the front and victory is certain.

Ladies of the nation! Your country calls you. Gorge and guzzle for the relief of the unemployed. Eat your way to victory before the jobless millions starve to death.

—The New Leader.

Explanation Called For

Government in business may be all to the bad. Nevertheless, isn't it about time for somebody to explain to the American people how it comes that among the 2,300 banks busting last year, there wasn't a single Postal Savings Bank.

Another thing we would like to know is how it happened that while nearly all of the great municipalities are bankrupt the public service corporations operating in and on them are still declaring the usual dividends?

And while we're at it, will somebody please put us next to why Milwaukee, the only large city in the U. S. A. that has a Socialist mayor and a strong Socialist minority in its Council is also the only city entered the new year with a surplus in its treasury?

—The American Guardian.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J. LOTRICH

Our good friend A. J. Muste of the Conference for Progressive Labor Action after quite some delay, writes us, and that at length, all about the ills of the Socialist Party of America, Europe and everywhere else. In a five page typewritten story he tries to redeem his previous harsh attacks upon the Socialists. It seems to me that Mr. Muste has a overgrown "inferiority complex". He has the fear that Socialists who have strived and struggled through all the tense years in the formation of a Socialist Party in this country who have made great sacrifices for the Party, who have been persecuted and prosecuted for their convictions, have become liberals overnight. He fears that the Socialist Party would not be able to govern justly and properly should it come into power pointing to the example of England and Germany, the unions, etc. Mr. Muste sees only the negative side of our movement. What it hasn't done. Where we have made any successes, Mr. Muste omits them completely. In weighing the evidence against the party it is certainly bad policy for a worker to expound only the supposedly wrongs and ignore any and all the progress. We must frankly admit that the progress of the Party hasn't been altogether satisfactory. We know that well. However it was humanly impossible to do different than the party has done during the so called prosperous days. And it would be folly for our party to attempt any harsher remedies or treatments because overfed people with undernourished thinking capacities were not within reasonable reach.

Mr. Muste makes no denial, in his story, that he is inclined to lean towards Communism. His attempt to formulate another political party for the workers is a communist plan. If we have the proper knowledge Communism tends to destroy all existing organizations by supplanting them with dual organizations. Two like organizations in the same capacity are often much worse than none at all. But we'll leave that alone. We are concerned more about his stand for a strong left wing radical party.

When Muste's attack upon the Party was made, we were one of the first to voice our opinion urging

Muste to quit the criticism and to get into the party and teach us to see his viewpoint. A second and a third attack was forthcoming, each more critical and more severe than the previous one, blaming the Socialists for the little success their Conference has had. We have thought a great deal of Mr. Muste's work but have become upon him as a self-styled leader with a decidedly negative program. If some one Socialist in his pursuit of a living encounters obstructions which are not at all to his liking it is often times better to go thru with it then to step out of it. But then what the individual does privately doesn't concern us as much as what the organization does publicly and we can feel justified in saying that the organization is firmer today than it has been since the war, greatly due to the work it has performed. Mr. Muste had better think a little more seriously and forego his skeleton.

James Maurer was with us last Thursday night and told the exceedingly large audience a number of important reasons why they should think a little harder and act a good deal wiser on their political questions. He brought home the story of intense suffering and told of the treatment the workers receive at the hands of the present rulers. Maurer interested the great throng and urged them to join in the struggle to subdue the powers that have brought upon us the present calamity. The meeting was sponsored by the Bohemian and Slovene Socialist Clubs.

We want to make the massmeeting for the Kentucky strikers equally as effective. It will be held on Wednesday, Feb. 10, 1932, at the SNPJ Hall, and club No. 1 JSF has undertaken its share of the burden to get our people to learn first hand information from the struggles of the coal diggers. One of the coal diggers will be present to give a detailed account of the misery and hardships thru which these poor "devils" have had to go.

We need to laugh to be healthy. Most of us don't get enough laughter in these days of depression. We worry about our next meal and the various obligations as they come due

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

On Sunday February 7, "The Three Village Saints", a Slovene comedy will be produced by the dramatic section of branch No. 1 JSF at CSPS Hall, 1146 W. 18th St. The play is a real farce and assures us plenty of laughter. It will be amusing to see what happens to Fanny's father and two other old gents that are involved in a scandal, also to Fannie's husband picked for her by her parents. Her mother thought that she cared for him but it ends different. See this play and invite your friends to an afternoon of enjoyment. In the evening a dance will be given with Johnny Kochevar's orchestra playing. Admission tickets are 50c in advance and 75c at the door. Secure them from members of the branch or call Rockwell 2864 and make reservations.

Comrade Joseph Lever Jr., writes us that on January 24 a group of boys and girls assembled at the home of Anthony Zeleznik in Newburgh, Ohio, and organized an English Division of branch No. 28 JSF. Two comrades from the senior

and this leaves us in bad humor. But you needn't be that way all the time. It is well that you laugh. On Sunday, February 7, you will have a chance to place your laugh producing gland into natural use at the CSPS Hall, where our club is giving a most comical comedy. For fifty cents they promise us enough laughter for 30 days. Be sure you come.

The annual meeting of our publication was held last Friday night. New directors were elected. The secretary reported an upward trend in our circulation but due to prevailing conditions we still have obligations outstanding which we must meet. Considering everything our condition can be called very good. The usual May Issue and Calendar will be published during 1932.

branch were present at the meeting. Officers were elected and their first meeting was held Wednesday February 3, at 9203 Prince Ave. Newburgh is a suburb of Cleveland. Many Slovenes reside there making this a good field for an active youth movement. With the co-operation of their senior branch their membership and activities will rapidly increase.

Next Thursday February 11 the English Division of branch No. 1 JSF will meet in the lower SNPJ Hall. It is of vital importance that all members be present. The committee for our English Program will outline plans and other discussions made for the interest and welfare of our branch. Invite your friends to this meeting and help carry the message of Socialism among the young people of Chicago.

The Socialist Party of Illinois has issued a referendum to elect delegates to the National convention in Milwaukee. Ballots have been mailed to all branches in the state and should be filed with the state secretary before March 3. Thirty-six members accepted the nomination, among them four from the Yugoslav Federation. Sixteen Cook County delegates and four delegates at large are to be elected. All members in good standing in this state are entitled to vote.

Socialists of Chicago recently met at an all-day conference at 3036 W. Roosevelt Rd. The hall was filled with members from various branches and Federations. Delegates for the national convention to be held in Milwaukee were nominated and reports on the growth and progress of the state party made by comrade Ben Larks. Candidates for the state Socialist ticket for the Fall elections were also picked.

On February 6, comrades and friends are cordially invited to the Masquerade Dance given by branch No. 11 JSF and its singing society in Bridgeport, Ohio. Prizes for costumes will be given. A good time is certain. Everybody welcome!

SOMETHING MUST BE DONE OUR ANSWER—A NEW CLUB

The old order of capitalism is crumbling. A new society will have to take its place and restore the government to the people. The only party which advocates sound and sane principles for a new society is the Socialist Party of America.

Among the young men and women who have just graduated from high school and colleges the question of their future is of great importance. What are you going to do? What if the present crises should last a few years more; how will you live? What if your dad finds himself thrown out onto the street without a job. Has he another chance of making a living for himself and the family?

Is it not about time comrades and friends that something be done to abolish fear, poverty and greed for private profit and place in its stead a new society from the working class? Are you going to join the political party that will benefit you and your family? The Socialist Party is asking you and your fellow workers to help and join its ranks.

On February 8, at 8:15 the Socialist branch No. 49 JSF will hold a meeting at the Slovene Workmen's Home, 15335 Waterloo Rd., for the purpose of organizing a young people's branch. There are many young men and women who are eager to join. Why not you?

Some of the speakers that will be present are comrades Max Wohl, Rosala Kodrich and others. The meeting will take place in the lower hall. After the business has been completed a social with dancing will be given. Invite your friends to attend this meeting.—Frank Barbich and Frank Mihelich, organizers of branch No. 49 JSF.

Socialist Legislators Ask Freedom for Persecuted Kentucky Miners

Protesting that it is the coal police and their employers, the operators, instead of the striking miners, Harlan, who should be prosecuted for conspiring murder and riot, the nine Socialist members of the Wisconsin legislature have sent a resolution to Governor Ruby Laffoon of Kentucky, requesting the pardon of all strikers who have been convicted.

The resolution is signed by Assemblymen Otto Kehrlein, Ben Rubin, John Ermene, E. H. Kiefer, Marshall Reckard, George Hampel, Emil Meyer, George Tews and Senator Walter Polakowski.

"In the most recent case," the resolution stated, "that against William Hightower, 77-year-old president of the local union of the United Mine Workers of America at Evans, Ky., it was not even claimed that he was present at the scene of the clash. Conviction rested solely upon the theory that this difficulty resulted from the attempts of Hightower to organize the coal workers. The evidence clearly established that the coal police fired on the strikers."

Two mine leaders are in jail awaiting transfer to the penitentiary for life. Money to finance an appeal of their cases is urgently needed, and should be sent to the General Defense Committee, 555 W. Lake St., Chicago.

Clothing and provisions to relieve the miserable living condition of mine workers in the Harlan area should be sent to the Kentucky Miners' Defense Committee, c. of Bill Turpin, Evans, Ky. Please prepay carriage charges.

Business Demands Better Distribution

If nothing is done about it, the national debt of this country will be increased, as of July 1, 1933, by \$3,247,000,000. At least, so Mr. Hoover tells us.

To stave off this terrific deficit, Mr. Mellon proposes several tax increases. With one of these proposals we take violent issue. Mr. Mellon would tax incomes of single persons down to \$1,000. It is not the amount of the tax but the principle, from the business man's viewpoint, of the government taking any part of the income of a man making \$1,200 a year which seems to us absurd.

A more equal distribution of wealth in this country is absolutely essential. We do not say this for sentimental reasons; it is a matter of cold business. If business is to prosper, the wealth of the country must be kept flowing into the hands of those who can and will spend a very large proportion of it for consumer goods. Picture Mr. B, a factory owner whose personal income is \$2,000,000 a year—what proportion of that will Mr. B. spend for consumer goods? Twenty per cent is a large estimate. The other 80 per cent, deducting taxes, is invested, which means that it goes into new plant and new production machinery, of which heaven knows we are glutted at the present moment! On the other hand, picture what happens to this \$2,000,000 if it goes to the 1,000 men who work in Mr. B's factory. Practically all of it is spent for consumer goods, creating demand, which is very elixir of life to business.

We believe that this matter is of cardinal importance to everyone who in any way depends on the sale of consumer goods—as who does not?

Lay off those low incomes, Mr. Mellon. And lay off those contemplated sales taxes on automobiles, tobacco, tires, radios, etc. Business, not sentiment, demands that the million-dollar men be made to pay.—Advertising and Selling.

A Disappointment

Gov. Roosevelt's annual message to the New York legislature was described in great headlines by the New York city press as showing that the governor's hat was in the presidential ring and that he had boldly flung down the gauntlet to the Republican leaders. That was misrepresentation pure and simple, for the message was a politician's document with nothing outspoken in it. It is true that he demanded a new leadership in the country, but if anybody can find a vestige of leadership in this document itself, it is more than we can.

What is one to think of a message in which the author says at one moment that we must rebuild "our economic and social structure upon a surer foundation," and that the situation calls for the "reconstruction (sic) of a better-ordered civilization in which the economic freedom of the individual will be restored", and then goes on to say that the "American system of economics and government is everlasting"?

The message is a great disappointment and merely confirms the belief that the governor is a charming person, an increasingly astute politician, able to pull with reformers, the Republicans, and Tammany Hall, and a man who does not advance the cause of reform one whit. With all due regard for his many fine traits, his amazing courage in the face of personal adversity, we cannot see in Franklin Roosevelt any promise whatever of the leadership in national affairs of which the United States is in need.—The Nation.

Relief Bills Lag

The first of the year 1932 came and went, and neither the federal congress nor the state legislature has passed a bill for the relief of the unemployed.

In both cases the fault lies with the conservatives. In the legislature they are just numerous enough to block things; in congress they are in the overwhelming majority.

However, if we said the fault lies with the conservatives, this is only the immediate fault—the ultimate fault lies with the voters. They voted for the wrong candidates. They had ample opportunity to put in congress and the legislature men, and women, who would properly represent them in such an emergency as now exists.

A bill of some sort will no doubt pass the legislature one of these times. There is but little hope that congress will do anything adequate.

—The Milwaukee Leader.

A toastmaster is one who thinks you won't notice what a wonder the speaker is unless he tells you.

THE OSTRICH GAME

